

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.3.2012
COM(2012) 122 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**για τη συνολική λειτουργία των επίσημων ελέγχων στα κράτη μέλη σχετικά με την
ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων και την υγεία
των φυτών**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ιστορικό.....	1
2. Η τροφική αλυσίδα της ΕΕ.....	2
3. Επισκόπηση των ελέγχων ασφάλειας των τροφίμων στην ΕΕ	2
3.1. Ανασκόπηση των ετήσιων εκθέσεων των κρατών μελών.....	2
3.2. Αποτελέσματα των δραστηριοτήτων ελέγχου της Επιτροπής στα κράτη μέλη	2
3.3. Άλλες πηγές πληροφοριών για τους ελέγχους στα κράτη μέλη	2
3.4. Μεταπαρακολούθηση και επιβολή από την Επιτροπή.....	2
4. Συμπεράσματα.....	2

1. Ιστορικό

Σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004¹ («κανονισμός για τους ελέγχους στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα») τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή, σε ετήσια βάση, έκθεση για την εφαρμογή των πολυετών εθνικών σχεδίων ελέγχου που καταρτίζουν σύμφωνα με το άρθρο 41 του εν λόγω κανονισμού. Οι εκθέσεις θα πρέπει να περιέχουν:

- α) στοιχεία για τις τροποποιήσεις οι οποίες έχουν επέλθει στα πολυετή εθνικά σχέδια ελέγχου που έχουν καταρτίσει, προκειμένου να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων παραγόντων, αλλαγές στη νομοθεσία, νέες ασθένειες ή παράγοντες κινδύνου, νέα επιστημονικά δεδομένα, τα συμπεράσματα των παλαιότερων ελέγχων και σημαντικές οργανωτικές αλλαγές·
- β) τα αποτελέσματα των ελέγχων και εξετάσεων («audits») που διεξήχθησαν κατά το προηγούμενο έτος δυνάμει των διατάξεων του εθνικού σχεδίου ελέγχου·
- γ) το είδος και τον αριθμό των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης που εντοπίστηκαν από τους ελέγχους·
- δ) τις δράσεις για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του εθνικού σχεδίου ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων δράσεων επιβολής και των αποτελεσμάτων τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφοι 4 και 6 του κανονισμού, η Επιτροπή πρέπει να καταρτίζει και να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ετήσια έκθεση για τη συνολική λειτουργία των ελέγχων στα κράτη μέλη λαμβάνοντας υπόψη:

- α) τις ετήσιες εκθέσεις που υπέβαλαν οι εθνικές αρχές·
- β) τις εξετάσεις και τις επιθεωρήσεις της ΕΕ² που διεξήχθησαν στα κράτη μέλη·
- γ) και οποιαδήποτε άλλη σχετική πληροφορία.

Η Επιτροπή υπέβαλε την πρώτη της έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο τον Αύγουστο του 2010³. Ο κύριος σκοπός της εν λόγω έκθεσης ήταν να παράσχει μια πρώτη εξέταση των δεδομένων και των πληροφοριών σχετικά με τους επίσημους ελέγχους που περιλαμβάνονταν στις πρώτες ετήσιες εκθέσεις των κρατών

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων (ΕΕ L 165 της 30.4.2004, σ. 1).

² Από το 2010 και μετά, ο όρος «inspection» (επιθεώρηση) αντικαταστάθηκε από τον όρο «audit» (εξέταση), προκειμένου να αντικατοπτρίζεται το ευρύτερο πεδίο δραστηριοτήτων του ΓΤΚΘ. Στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιείται, γενικά, ο όρος «εξέταση» για να διευκολύνονται οι παραπομπές.

³ COM(2010) 441 τελικό της 25.8.2010.

μελών. Παρείχε, επίσης, σύνοψη των αποτελεσμάτων των ελέγχων και των επιθεωρήσεων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη συζήτησαν με βάση την έκθεση στο πλαίσιο της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων το Σεπτέμβριο του 2010. Οι επιτροπές Περιβάλλοντος και Γεωργίας και Αγροτικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συζήτησαν επί της έκθεσης τον Οκτώβριο του 2010.

Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει συζητήσεις με τα κράτη μέλη για τα θέματα που θίγονταν στην πρώτη έκθεση και ειδικότερα για τον τρόπο εναρμόνισης και τυποποίησης της συλλογής και της διαχείρισης των στοιχείων από τους επίσημους ελέγχους.

Η προσέγγιση που ακολουθείται στην παρούσα δεύτερη έκθεση είναι κάπως διαφορετική από την προσέγγιση της πρώτης. Σκοπός της είναι να παρουσιάσει μια επισκόπηση των ελέγχων της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων που δεν θα περιορίζεται στο τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμες οι ετήσιες εκθέσεις όλων των κρατών μελών, αλλά θα βασίζεται στις πλέον πρόσφατες πληροφορίες από τις τρεις κύριες πηγές πληροφοριών για τους ελέγχους, ώστε να παρουσιάζει, κατά το δυνατόν, έναν απολογισμό του τρόπου λειτουργίας του συστήματος ελέγχων της ΕΕ.

Οι κύριες πηγές στις οποίες βασίζεται η παρούσα έκθεση είναι: α) οι ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών για το 2008 και το 2009, β) τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων ελέγχου της Επιτροπής κατά την περίοδο 2008-2010, και γ) άλλα συναφή στοιχεία για τους ελέγχους που, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν:

- τις πρόσφατες εκθέσεις των κρατών μελών για τους ελέγχους σε συγκεκριμένους τομείς·
- τα αποτελέσματα των ενωσιακών συστημάτων ταχείας ειδοποίησης (σύστημα ταχείας ειδοποίησης για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών - RASFF, σύστημα κοινοποίησης ασθενειών των ζώων - ADNS και σύστημα ειδοποίησης για τις ασθένειες των φυτών - Europhyt)·
- τις συζητήσεις και τις αποφάσεις σχετικά με τους ελέγχους στο πλαίσιο της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων και της μόνιμης φυτοϋγειονομικής επιτροπής·
- επανεξέταση των περιπτώσεων παράβασης σε σχέση με αδυναμίες των συστημάτων ελέγχου στα κράτη μέλη.

2. Η τροφική αλυσίδα της ΕΕ

Για να γίνει κατανοητή η λειτουργία του ενωσιακού συστήματος επίσημων ελέγχων σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα (συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων ελέγχων για να εξασφαλίζεται η υγεία των φυτών και η υγεία και η καλή μεταχείριση των ζώων), είναι χρήσιμο να προηγηθεί ενημέρωση ως προς την κλίμακα και την πολυπλοκότητα της τροφικής αλυσίδας της ΕΕ. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δεδομένα της Eurostat, η αξία της συνολικής παραγωγής από την τροφική αλυσίδα της ΕΕ ανέρχεται σε περίπου 750 δισεκατομμύρια ευρώ. Η συνολική απασχόληση στον κλάδο, από την πρωτογενή παραγωγή έως τη λιανική πώληση και την τροφοδοσία, υπερβαίνει τα 48 εκατομμύρια. Υπάρχουν περίπου 14 εκατομμύρια παραγωγοί πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής και 3 εκατομμύρια επιχειρήσεις τροφίμων που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την

τροφική αλυσίδα της ΕΕ, από τη μεταποίηση τροφίμων έως τη λιανική πώληση και την τροφοδοσία. Αυτά τα συνολικά αριθμητικά στοιχεία δίνουν μια ιδέα ως προς την κλίμακα της βιομηχανίας τροφίμων. Το μέγεθός της είναι τεράστιο, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία και είναι πολύπλοκη.

Στην πρωτογενή παραγωγή, για παράδειγμα, το μέσο μέγεθος αγροκτήματος κυμαίνεται από περίπου 90 εκτάρια σε χώρες όπως η Τσεχική Δημοκρατία έως περίπου 50 εκτάρια σε χώρες όπως το ΗΒ, η Γαλλία και η Γερμανία, και λιγότερο από 8 εκτάρια σε άλλες χώρες όπως η Πολωνία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Υπάρχουν επίσης μεγάλες διακυμάνσεις ως προς τους τύπους γεωργικής παραγωγής που εφαρμόζονται στην ΕΕ· αυτό οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στις γεωργικές και κλιματικές συνθήκες, αλλά και σε μακροχρόνιες γεωργικές παραδόσεις.

Στην ΕΕ υπάρχουν περίπου 300 000 επιχειρήσεις μεταποίησης τροφίμων. Εντούτοις, για πολλά προϊόντα – όπως το κρασί, το ελαιόλαδο, τα αβγά και το τυρί – είναι δυνατόν η μεταποίηση να πραγματοποιείται από γεωργικές εκμεταλλεύσεις και όχι από επιχειρήσεις μεταποίησης. Η επικέντρωση μόνο στον τομέα της μεταποίησης θα υποβάθμιζε το συνολικό μέγεθος και την πολυπλοκότητα του συστήματος τροφίμων στην ΕΕ. Στο πλαίσιο του κλάδου μεταποίησης ειδικότερα, ένας μικρός αριθμός επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα αντιπροσωπεύει πολύ μεγάλο μερίδιο της παραγωγής. Στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων για παράδειγμα, το 1% των επιχειρήσεων παράγει πάνω από το 60% της συνολικής ενωσιακής παραγωγής. Εκτός από την πρωτογενή παραγωγή, ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων τροφίμων βρίσκεται προς το τέλος της τροφικής αλυσίδας, στους τομείς του λιανικού εμπορίου και της τροφοδοσίας. Υπάρχουν πάνω από ένα εκατομμύριο επιχειρήσεις λιανικής πώλησης τροφίμων στην ΕΕ. Πολλές από αυτές είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, αν και από την άποψη των συνολικών πωλήσεων, στον τομέα κυριαρχεί ένας μικρός αριθμός μεγάλων αλυσίδων σουπερμάρκετ. Υπάρχουν σχεδόν 1,4 εκατομμύρια εστιατόρια και εγκαταστάσεις μαζικής εστίασης.

3. Επισκόπηση των ελέγχων ασφάλειας των τροφίμων στην ΕΕ

3.1. Ανασκόπηση των ετήσιων εκθέσεων των κρατών μελών

Η ΕΕ έχει αναπτύξει εκτενή και αναλυτική νομοθεσία σχεδιασμένη κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα τρόφιμα που προσφέρονται στους καταναλωτές μέσω αυτού του μεγάλου και περίπλοκου συστήματος παραγωγής τροφίμων είναι ασφαλή και υγιεινά. Οι βασικές αρχές της νομοθεσίας της ΕΕ για τις ζωοτροφές και τα τρόφιμα θεσπίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 178/2002⁴. Σύμφωνα με αυτόν τον κανονισμό, η πρωταρχική ευθύνη για την εξασφάλιση ασφαλών τροφίμων βαρύνει τις επιχειρήσεις τροφίμων σε όλο το μήκος της τροφικής αλυσίδας, από την πρωτογενή παραγωγή έως το σημείο της τελικής πώλησης στον καταναλωτή. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρακολουθούν και να επαληθεύουν ότι οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τηρούν τις

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων.

απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών (συμπεριλαμβανομένης της υγείας των ζώων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των φυτών). Για τον σκοπό αυτόν τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν ένα σύστημα ελέγχων.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διενέργειας αυτών των ελέγχων. Στην ουσία, ο κανονισμός θεσπίζει γενικούς κανόνες για τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων με σκοπό την επαλήθευση της τήρησης των κανόνων της ΕΕ για την ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας. Ειδικότερα, ο κανονισμός επιβάλλει στα κράτη μέλη απαιτήσεις όταν επαληθεύουν:

- την τήρηση των τομεακών νομικών απαιτήσεων από τους υπευθύνους επιχειρήσεων, ή
- τη συμμόρφωση των εμπορευμάτων που διατίθενται στην ενωσιακή αγορά (είτε παράγονται στην ΕΕ, είτε εισάγονται από τρίτες χώρες) με τα πρότυπα και τις απαιτήσεις της τομεακής νομοθεσίας.

Επιπροσθέτως, οι αρχές των κρατών μελών εκτελούν άλλα επίσημα καθήκοντα στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, όπως καθήκοντα για την καταπολέμηση ή την εκρίζωση νοσογόνων παραγόντων των ζώων (π.χ. δοκιμές σε ζώα για την ανίχνευση ορισμένων ασθενειών στο πλαίσιο ενός προγράμματος, επιδημιολογική έρευνα κατόπιν εκδήλωσης εστίας, εμβολιασμός κατά ζωνοδόσων ή θανάτωση ζώων που έχουν προσβληθεί από παθογόνους παράγοντες).

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει επίσης λεπτομερείς κανόνες για τους ελέγχους που διενεργούνται από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στα κράτη μέλη για να επαληθευτεί ότι τα τελευταία συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στην τομεακή νομοθεσία και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίζουν και να εφαρμόζουν πολυετή εθνικά σχέδια ελέγχου προκειμένου να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του κανονισμού. Τα σχέδια αυτά κατά κανόνα καλύπτουν περίοδο τριών έως πέντε ετών και εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά από τις αρχές του 2007. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν στην Επιτροπή ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των πολυετών τους εθνικών σχεδίων ελέγχου. Έχουν παραληφθεί οι εκθέσεις για τα έτη 2007, 2008 και 2009.

Τα αποτελέσματα της πρώτης ανάλυσης των εθνικών εκθέσεων που πραγματοποίησε η Επιτροπή συνοψίστηκαν στην περυσινή έκθεση ανασκόπησης της Επιτροπής, COM(2010) 441. Στην εν λόγω έκθεση ήταν πολύ δύσκολο να εξαχθούν συμπεράσματα για την ΕΕ συνολικά, λόγω της ευρείας απόκλισης μεταξύ των εθνικών εκθέσεων τόσο ως προς τη δομή, όσο και το περιεχόμενο, καθώς και λόγω της έλλειψης εναρμονισμένων στοιχείων για τους ελέγχους. Το ίδιο ισχύει και για τις εκθέσεις του 2008 και του 2009 και αντικατοπτρίζει, εν μέρει, τις σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών σε θέματα διάρθρωσης της γεωργίας, διοικητικής νοοτροπίας και μεγέθους. Παρόλα αυτά, η συγκρισιμότητα των εκθέσεων έχει βελτιωθεί σημαντικά, επειδή α) τα κράτη μέλη αποκτούν πείρα με την παραγωγή τους και β) η Επιτροπή διατηρεί συνεχή και εποικοδομητικό διάλογο με τα κράτη μέλη για να βελτιώσει περαιτέρω το περιεχόμενο και, συγκεκριμένα, να αυξήσει τη συγκρισιμότητά τους. Δεδομένου ότι πλέον τα κράτη μέλη παρείχαν πληροφορίες επί τρία συναπτά έτη, είναι

δυνατόν να προσδιοριστούν μερικές ενδιαφέρουσες τάσεις και εξελίξεις με την πάροδο του χρόνου. Αυτές οι τάσεις και οι εξελίξεις συνοψίζονται παρακάτω.

Συλλογή και ανάλυση στοιχείων

Ένα κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων εκθέσεων είναι η αυξανόμενη προσπάθεια βελτίωσης της συγκέντρωσης και της συλλογής στοιχείων σχετικά με τον αριθμό και το είδος των ελέγχων που έχουν ολοκληρωθεί και σχετικά με τα αποτελέσματά τους. Στην προσπάθεια για αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, είναι ουσιαστικό τα στοιχεία να είναι καλής ποιότητας και επίκαιρα προκειμένου να αξιολογείται η επίδοση και να προσδιορίζονται προτεραιότητες για τις μελλοντικές δραστηριότητες ελέγχου. Παρότι στις ετήσιες εκθέσεις αναφέρονται πολλές νέες και εν εξελίξει πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση, φαίνεται ότι υπάρχει περιορισμένη ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρίας μεταξύ των διαφόρων αρχών ελέγχου στο εσωτερικό των κρατών μελών ή μεταξύ κρατών μελών. Στην ετήσια έκθεση που εξέδωσε πέρυσι, η Επιτροπή σημείωνε την πρόθεσή της να εξετάσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, πώς θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η δυνατότητα ηλεκτρονικής διαβίβασης και ανάλυσης δεδομένων προκειμένου να επιτευχθεί απλούστευση και τυποποίηση σε επίπεδο ΕΕ. Οι σχετικές εργασίες έχουν ήδη ξεκινήσει και μπορούν, με τη σειρά τους, να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αναπτύξουν δικά τους συστήματα διαχείρισης των πληροφοριών.

Γενικές δηλώσεις επιδόσεων

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη δομή και το περιεχόμενο των εκθέσεων, κάθε εθνική αρχή οφείλει να παρέχει ετήσια γενική δήλωση σχετικά με τις επιδόσεις του συστήματος ελέγχου που εφαρμόζει. Οι εν λόγω δηλώσεις διαφέρουν ως προς την ποιότητα. Στις περισσότερες εκθέσεις, περιορίζονται σε μια γενική δήλωση που αναφέρει ότι οι έλεγχοι διενεργήθηκαν σύμφωνα με το πρόγραμμα, ότι τα γενικά επίπεδα ασφάλειας των τροφίμων, υγείας και καλής μεταχείρισης των ζώων και υγείας των φυτών είναι ικανοποιητικά και, όπου έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, ότι αυτές είναι κατά κανόνα ελάσσονος σημασίας. Ωστόσο, μερικές εκθέσεις παρέχουν μια πιο ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη αξιολόγηση με βάση μια δέσμη δεικτών επιδόσεων. Σε μερικές περιπτώσεις αυτοί οι δείκτες περιορίζονται στον αριθμό και το είδος των ελέγχων που διενεργήθηκαν και στο αν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τα αρχικά σχέδια. Σε άλλες (Γαλλία, Φινλανδία, Σουηδία και Δημοκρατία της Σλοβακίας) οι δείκτες προχωρούν περισσότερο και αποβλέπουν στη μέτρηση των επιδόσεων σε σχέση με τη συχνότητα εμφάνισης συγκεκριμένων ασθενειών των ζώων ή τροφιμογενών νόσων. Στη Γαλλία επιχειρείται, επίσης, ο υπολογισμός του κόστους των ελέγχων σε μερικούς ειδικούς τομείς.

Πρόσδος στην εφαρμογή των πολυετών εθνικών σχεδίων ελέγχου

Η υποχρέωση των κρατών μελών να υποβάλλουν ολοκληρωμένα πολυετή εθνικά σχέδια ελέγχου που να καλύπτουν το σύνολο των δραστηριοτήτων ελέγχου σε όλη την τροφική αλυσίδα «από το αγρόκτημα στο πιάτο», ήταν μεγάλη πρόκληση. Τα εθνικά συστήματα ελέγχου στις περισσότερες χώρες είναι ιδιαίτερα περίπλοκα. Συχνά, πολλοί διαφορετικοί οργανισμοί εμπλέκονται σε διάφορες πτυχές της δραστηριότητας ελέγχου των τροφίμων και των ζωοτροφών, της υγείας των ζώων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των φυτών. Στα περισσότερα κράτη μέλη, αυτοί οι διαφορετικοί οργανισμοί δεν είχαν μεγάλη προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας για την κατάρτιση ολοκληρωμένων

σχεδίων ελέγχου. Επιπροσθέτως, στα περισσότερα κράτη μέλη η επιχειρησιακή αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή των ελέγχων έχει ανατεθεί στις περιφερειακές και τοπικές αρχές. Για να εξασφαλιστεί η πλήρης ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων τους στα εθνικά σχέδια με συνοχή και συνεκτικότητα, οι εθνικές αρχές υποχρεώθηκαν να ενισχύσουν τους μηχανισμούς διαβούλευσης και επικοινωνίας με τις περιφερειακές και τοπικές τους αρχές. Οι ετήσιες εκθέσεις για την εφαρμογή των σχεδίων δείχνουν ότι έχει συντελεστεί αξιοσημείωτη πρόοδος στη δημιουργία δομών και διαδικασιών για την ενσωμάτωση των σχεδίων ελέγχου όλων των συντελεστών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζουν τώρα οι περισσότερες αρχές είναι να αναπτύξουν συστήματα πληροφορίας και επικοινωνίας ικανά να παρέχουν ακριβή δεδομένα για τους ελέγχους που διεξάγονται και για τα αποτελέσματά τους, έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου τα πολυετή εθνικά σχέδια ελέγχου να μπορούν να αξιολογούνται με ακρίβεια, οι δε στόχοι ελέγχου και οι λοιποί στόχοι να προσαρμόζονται σύμφωνα με προτεραιότητες ανάλογα με τους κινδύνους.

Καταχώριση των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων

Η αποτελεσματική ιχνηλασιμότητα των τροφίμων, από την αρχική πηγή έως τον τελικό προορισμό, αποτελεί βασική αρχή του συστήματος ελέγχου τροφίμων της ΕΕ. Τα κύρια δομικά στοιχεία του συστήματος είναι η πλήρης καταχώριση όλων των υπευθύνων, ένα αποτελεσματικό σύστημα ταυτοποίησης των ζώων, και η ιχνηλασιμότητα ζωοτροφών και τροφίμων. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την καταχώριση των επιχειρήσεων τροφίμων. Εντούτοις, στον τομέα των ζωοτροφών, η καταχώριση των μικρότερων επιχειρήσεων ζωοτροφών παραμένει ατελής. Όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα των ζώων, υπάρχουν μερικές αδυναμίες ως προς την ταυτοποίηση των βοοειδών και των χοίρων και, ιδίως, στα συστήματα για τα πρόβατα, τις αίγες και τους ίππους.

Εκτίμηση επικινδυνότητας και ιεράρχηση προτεραιοτήτων

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 απαιτεί ρητά από τις εθνικές αρχές να διαθέτουν σύστημα εκτίμησης της επικινδυνότητας και ιεράρχησης των ελέγχων. Δεδομένου ότι αναμένεται να υπάρξει ανεπάρκεια πόρων στο μέλλον, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα σε αυτή την πτυχή των πολυετών εθνικών σχεδίων ελέγχου και των σχετικών ετήσιων εκθέσεων. Ορισμένες εκθέσεις των κρατών μελών παρέχουν μια καλή περιγραφή των συστημάτων κατηγοριοποίησης των κινδύνων από τις επιχειρήσεις τροφίμων και του τρόπου οργάνωσης των ελέγχων σύμφωνα με την εν λόγω κατηγοριοποίηση των κινδύνων. Οι Κάτω Χώρες, η Φινλανδία και η Σλοβενία έχουν αναπτύξει ιδιαίτερα τον τομέα αυτόν. Σε ορισμένα κράτη μέλη, ωστόσο, η καλύτερη κατηγοριοποίηση των κινδύνων από τους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων και ζωοτροφών προσδιορίζεται από τις εθνικές αρχές ως σημαντικός τομέας που επιδέχεται βελτίωση. Τα τελευταία χρόνια, το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (ΓΤΚΘ) της Γενικής Διεύθυνσης για την υγεία και τους καταναλωτές, μέσω των εξετάσεών του, δίνει ολοένα μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη για τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι επίσημοι έλεγχοι σε όλους τους τομείς διενεργούνται τακτικά βάσει των κινδύνων και με την κατάλληλη συχνότητα.

Ένταση και πεδίο εφαρμογής των ελέγχων

Συνολικά, οι εκθέσεις αναφέρουν ότι το επίπεδο έντασης των ελέγχων είναι υψηλό σε όλη την ΕΕ. Ωστόσο, η συχνότητα των επιθεωρήσεων παρουσιάζει μεγάλες διαφορές ανάλογα με τη φύση των επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, σε τομείς που θεωρούνται υψηλού κινδύνου, όπως η παραγωγή κρέατος και γάλακτος, οι έλεγχοι είναι πολύ συχνότεροι.

Οι έλεγχοι στους τομείς των ζωοτροφών και των ζωικών υποπροϊόντων είναι λιγότερο εντατικοί από ό, τι για τα τρόφιμα. Οι σημαντικές αλλαγές στη νομοθεσία της ΕΕ κατά την τελευταία δεκαετία σε ό, τι αφορά τις ζωοτροφές και τα ζωικά υποπροϊόντα, ιδίως η ανάγκη καταχώρισης όλων των επιχειρήσεων ζωοτροφών και ζωικών υποπροϊόντων, έχουν επιβάλει βαρύ φόρτο εργασίας στις επιχειρήσεις και στις αρμόδιες για τον έλεγχο αρχές. Στις περισσότερες εκθέσεις αναγνωρίζεται το γεγονός ότι υπάρχουν περιθώρια για βελτιώσεις και για περαιτέρω εντατικοποίηση των ελέγχων βάσει της ιεράρχησης των κινδύνων σε αυτούς τους τομείς.

Οι έλεγχοι στον τομέα της υγείας των ζώων επικεντρώνονται στην επαλήθευση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις σχετικά με την ταυτοποίηση των ζώων και τη διενέργεια δοκιμών για ζωικές ασθένειες όπως η βρουκέλωση, η φυματίωση, η κλασική πανώλη των χοίρων και η ΣΕΒ. Επιπλέον, τα κράτη μέλη οφείλουν να έχουν καταρτίσει σχέδια έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση μεγάλων κρίσεων στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και των ζωοτροφών και κρίσεων στον τομέα της υγείας των ζώων.

Συντονισμός μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών

Σε πολλά κράτη μέλη, η επιχειρησιακή αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων ανήκει, κατά κύριο λόγο, στις περιφερειακές και τοπικές αρχές. Αυτό συμβαίνει κυρίως στα κράτη μέλη με αποκεντρωμένες αρμοδιότητες, όπως η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σουηδία και η Φινλανδία, όπου οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές μπορούν να έχουν σημαντικό βαθμό αυτονομίας. Η πρόκληση που αντιμετωπίζουν αυτά τα κράτη μέλη αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα εξασφαλιστεί ένα επαρκώς ισχυρό σύστημα λογοδοσίας μέσω του οποίου οι περιφερειακές και τοπικές αρχές μπορούν να λογοδοτούν για τις ελεγκτικές δραστηριότητές τους με τις εθνικές τους αρχές, και μέσω αυτών, σε επίπεδο ΕΕ.

Υπάρχει επίσης το σχετικό θέμα της επικάλυψης των αρμοδιοτήτων και των δραστηριοτήτων ελέγχου μεταξύ των διαφόρων αρχών. Πρόκειται για μακροχρόνιο πρόβλημα σε ορισμένα κράτη μέλη. Στην Ελλάδα, στην Πορτογαλία και στη Ρουμανία, για παράδειγμα, οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον εσωτερικό έλεγχο αναφέρουν ότι η αλληλεπικάλυψη αρμοδιοτήτων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων αποτελεί μείζον πρόβλημα. Αυτά τα κράτη μέλη είναι επίσης μεταξύ εκείνων που αποδίδουν, μεταξύ άλλων, στην ανεπάρκεια πόρων τη μη επίτευξη των στόχων όσον αφορά τον αριθμό των ελέγχων. Γενικά, τα κράτη μέλη με σαφώς καθορισμένες αρμοδιότητες και διαχειριστικές δομές που προβλέπουν την υποχρέωση λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα, φαίνεται να είναι εκείνα που λειτουργούν πιο αποτελεσματικά.

Εθνικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 απαιτεί από τα κράτη μέλη να διενεργούν εσωτερικούς ελέγχους ή να αναθέτουν τη διενέργεια εξωτερικών ελέγχων, ώστε να διασφαλίζεται ότι με τα συστήματα ελέγχου τους επιτυγχάνονται οι στόχοι του

κανονισμού. Επίσης, διευκρινίζει ότι οι έλεγχοι αυτοί υπόκεινται σε ανεξάρτητο έλεγχο και διεξάγονται με διαφάνεια.

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν ένα σύστημα εσωτερικών ελέγχων, αν και, στις περισσότερες περιπτώσεις, τα συστήματα καλύπτουν μόνον ένα περιορισμένο φάσμα ειδικών τομέων ελέγχου στο πλαίσιο του γενικότερου συστήματος. Τα αποτελέσματα των εν λόγω εσωτερικών ελέγχων παρουσιάζονται στις ετήσιες εκθέσεις, αλλά συχνά σε πολύ συνοπτική μορφή. Οι κυριότερες αδυναμίες που επισημάνθηκαν σε αυτούς τους εσωτερικούς ελέγχους και τα διορθωτικά μέτρα που έχουν ληφθεί, κατά κανόνα δεν αναφέρονται λεπτομερώς. Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένες αξιοσημείωτες εξαιρέσεις. Για παράδειγμα, η Φινλανδία και η Τσεχική Δημοκρατία αναφέρουν τα αποτελέσματα των ελέγχων τους και τους τομείς στους οποίους εντοπίστηκαν αδυναμίες.

Επιπλέον, δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία στις ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις ισχύουσες διατάξεις για την εφαρμογή των απαιτήσεων σύμφωνα με τις οποίες οι εκθέσεις εσωτερικού ελέγχου πρέπει να υπόκεινται σε ανεξάρτητη εξέταση.

Ο βαθμός αξιοπιστίας των συστημάτων εσωτερικών ελέγχων των κρατών μελών σε ό, τι αφορά την επίτευξη των αναγκαίων βελτιώσεων των ελέγχων θα αποτελούν ολοένα και περισσότερο ένα από τα κριτήρια επικινδυνότητας που λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των μελλοντικών εξετάσεων του ΓΤΚΘ.

Πόροι

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις εθνικές αρχές, εκτιμάται ότι περισσότερα από 100 000 άτομα απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τη διεξαγωγή των ελέγχων για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών, την υγεία των ζώων, την καλή μεταχείριση των ζώων και την υγεία των φυτών. Το δυναμικό αυτό είναι πολύ σημαντικό, αλλά κατά τη σύγκριση των στόχων για τους ελέγχους με το πραγματικό ποσοστό εκτέλεσης, ορισμένες εθνικές αρχές αναφέρουν την έλλειψη προσωπικού ως έναν από τους λόγους για τους οποίους δεν επιτυγχάνονται οι στόχοι για τους ελέγχους. Ορισμένα κράτη μέλη, όπως οι Κάτω Χώρες, δηλώνουν με αρκετή σαφήνεια ότι τα συστήματα ελέγχου τους και οι δραστηριότητές τους προσαρμόζονται, προκειμένου να συνεκτιμώνται η πραγματική μείωση προσωπικού και ο εξορθολογισμός που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Η εκτίμηση της επικινδυνότητας και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων για τους ελέγχους, αποτελούν βασικά στοιχεία αυτής της προσαρμογής.

Κατάρτιση

Οι εθνικές εκθέσεις περιγράφουν αναλυτικά τα προγράμματα κατάρτισης που οργανώνονται κάθε χρόνο για το προσωπικό των ελέγχων και για τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων. Η κατάρτιση επικεντρώνεται σε τρεις βασικές προτεραιότητες. Πρώτον, οι κανονισμοί της δέσμης για την υγιεινή που εκδόθηκαν το 2006 περιείχαν απαιτήσεις για ιδιαίτερη επικέντρωση στις ορθές πρακτικές υγιεινής και στην εφαρμογή των αρχών HACCP⁵ από όλες τις επιχειρήσεις τροφίμων. Έχει συντελεστεί σημαντικό έργο κατά τα τελευταία χρόνια όσον αφορά την εξοικείωση των υπευθύνων

⁵ Η συντομογραφία HACCP αναφέρεται στο «Hazard Analysis and Critical Control Points» και αφορά την ανάλυση κινδύνου και τα κρίσιμα σημεία ελέγχου.

επιχειρήσεων τροφίμων και του προσωπικού των ελέγχων σε όλα τα επίπεδα με τις απαιτήσεις των νέων κανονισμών. Δεύτερον, οι εξελίξεις στο χώρο της επιστήμης και της τεχνολογίας, ιδίως σε σχετικά νέους τομείς της παραγωγής τροφίμων και ζωοτροφών (π.χ. νέα τρόφιμα, ΓΤΟ, υλικά που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, πρόσθετες ύλες τροφίμων και ζωοτροφών) απαιτούν τη διαρκή επικαιροποίηση της τεχνογνωσίας του προσωπικού. Τρίτον, η αυξανόμενη επικέντρωση στους ελέγχους των ζωοτροφών και των ζωικών υποπροϊόντων έχει καταστήσει αναγκαία την καταβολή ιδιαίτερης προσπάθειας για την εξοικείωση των επιχειρήσεων και των αρμόδιων για τον έλεγχο υπαλλήλων με τις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς.

Η κατάρτιση σε εθνικό επίπεδο υποστηρίζεται και συμπληρώνεται με την κατάρτιση που οργανώνει η Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος «Καλύτερη κατάρτιση για ασφαλέστερα τρόφιμα» το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 2006 και θεμελιώνεται στο άρθρο 51 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Το πρόγραμμα αυτό, που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, στοχεύει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων εξασφαλίζοντας ότι οι υπεύθυνοι σε όλα τα επίπεδα τηρούν τη νομοθεσία της ΕΕ για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας, της υγείας των ζώων και των φυτών και την καλή μεταχείριση των ζώων. Αυτό με τη σειρά του συμβάλλει στην παροχή ασφαλέστερων τροφίμων και ζωοτροφών, στην προαγωγή των κανόνων υγείας των ζώων και των φυτών και στην αύξηση του επιπέδου προστασίας των καταναλωτών και των ζώων.

Τα αποτελέσματα των ελεγκτικών δραστηριοτήτων της Επιτροπής, για παράδειγμα στον τομέα της γενικής υγιεινής όπως περιγράφεται στο μέρος 3.2 της παρούσας έκθεσης, επιβεβαιώνουν ότι απαιτείται περαιτέρω κατάρτιση σε ορισμένους τομείς.

Εργαστήρια

Όλα τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν εργαστήρια τα οποία επιτρέπεται να πραγματοποιούν την ανάλυση των δειγμάτων που λαμβάνονται κατά τους επίσημους ελέγχους. Τα εν λόγω εργαστήρια υποχρεούνται να λειτουργούν, να αξιολογούνται και να διαπιστεύονται σύμφωνα με τα καθορισμένα ενωσιακά ή διεθνή πρότυπα για να διασφαλίζεται η εφαρμογή ενιαίων και υψηλών προτύπων. Υπάρχει ευρύ δίκτυο επίσημων εργαστηρίων σε όλη την ΕΕ. Πολλά από αυτά λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο, αλλά οι περιφερειακές και τοπικές αρχές μπορούν επίσης να ορίζουν δικά τους επίσημα εργαστήρια, ιδίως στα κράτη μέλη που έχουν αρχές περιφερειακής ή τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του αριθμού των επίσημων εργαστηρίων. Η διαδικασία διαπίστευσης είναι πολύπλοκη και συχνά σχετικά δαπανηρή, ιδίως για τα μικρότερα περιφερειακά ή τοπικά εργαστήρια. Ως εκ τούτου, μερικά κράτη μέλη εξακολουθούν να αναφέρουν καθυστερήσεις όσον αφορά την πλήρη διαπίστευση όλων των επίσημων εργαστηρίων τους που συμμετέχουν στις δοκιμές στο πλαίσιο των επίσημων ελέγχων. Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε συζητήσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με τις απαιτήσεις διαπίστευσης.

Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ επιβεβαιώνουν ότι το επίπεδο συμμόρφωσης των εργαστηρίων με τη νομοθεσία της ΕΕ ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων τομέων. Για παράδειγμα, σε ό,τι αφορά τα ψάρια και τα προϊόντα της αλιείας, γενικά, τα εργαστήρια που διεξάγουν αναλύσεις στο πλαίσιο των επίσημων ελέγχων φαίνεται να είναι καλά εξοπλισμένα και ικανά να διενεργούν τις απαιτούμενες αναλύσεις· τα περισσότερα είναι διαπιστευμένα. Η κατάσταση είναι διαφορετική, π.χ., σε σχέση με τα εργαστήρια που λειτουργούν στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων ελέγχου της σαλμονέλας. Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ αναφέρουν επίσης ότι διαπιστώνονται ελλείψεις στα εργαστήρια ορισμένων κρατών μελών όσον αφορά τους ελέγχους των φυτοφαρμάκων.

Αποτέλεσμα των επίσημων ελέγχων και παρακολούθηση

α) Βασικοί τομείς έλλειψης συμμόρφωσης

Όσον αφορά την παραγωγή τροφίμων υπάρχουν δύο κύρια θέματα που αναφέρονται επανειλημμένα στις εκθέσεις των κρατών μελών σχετικά με τη μη συμμόρφωση στην παραγωγή τροφίμων: οι έλεγχοι υγιεινής στις εγκαταστάσεις και η επισήμανση. Οι απαιτήσεις της δέσμης κανονισμών υγιεινής άρχισαν να εφαρμόζονται από το 2006. Οι εθνικές εκθέσεις σχετικά με τους ελέγχους για το 2007 ανέφεραν γενικευμένες αδυναμίες στην εφαρμογή των εν λόγω κανονισμών· αυτές μάλλον οφείλονται, εν μέρει, στο γεγονός ότι είχαν τεθεί σε ισχύ μόλις κατά το προηγούμενο έτος. Το 2008 και το 2009 σημειώθηκε σταθερή πρόοδος στον τομέα αυτό, αλλά οι περισσότερες εκθέσεις υπογραμμίζουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα για τις μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της λιανικής πώλησης και τροφοδοσίας στο τέλος της τροφικής αλυσίδας. Οι κυριότερες αδυναμίες, μεταξύ άλλων, είναι: πεπαλαιωμένα κτίρια και εξοπλισμός· έλλειψη ή ανεπάρκεια συστημάτων αυτοελέγχου από τις επιχειρήσεις· κακή εφαρμογή του συστήματος HACCP· και ανεπαρκής τήρηση αρχείων. Ορισμένες αρχές επισημαίνουν προβλήματα στους τομείς της λιανικής πώλησης και τροφοδοσίας, που προκαλούνται από τη μεγάλη εναλλαγή προσωπικού, ιδίως των εποχιακών εργαζομένων, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαθεσιμότητα προσωπικού καλά εκπαιδευμένου στις ορθές πρακτικές υγιεινής. Για την επισήμανση, η κύρια δυσκολία φαίνεται να προκύπτει από την πολυπλοκότητα των απαιτήσεων που επιβάλλουν διαφορετικοί τομείς της νομοθεσίας (π.χ. πρόσθετες ύλες, διατροφή, τόπος καταγωγής κ.λπ.).

Όσον αφορά τις ζωοτροφές, τα κύρια προβλήματα μη συμμόρφωσης είναι: καθυστερήσεις στην καταχώριση των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων· ανεπαρκής εφαρμογή των αρχών HACCP· υγιεινή των παρασκευαστών ζωοτροφών· και παραβάσεις των κανόνων για τις πρόσθετες ύλες στις ζωοτροφές.

Σχετικά με την υγεία των ζώων, οι κυριότερες αδυναμίες που αναφέρθηκαν συνδέονται με την ταυτοποίηση των ζώων και τους ελέγχους των μετακινήσεών τους.

Όσον αφορά την καλή μεταχείριση των ζώων στα εκτροφεία, πολλές από τις αδυναμίες που διαπιστώθηκαν αποδόθηκαν σε ελλιπή ενημέρωση των αγροτών, ιδίως στις μικρότερες εκμεταλλεύσεις. Σε μερικά κράτη μέλη σημειώθηκε μείωση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης στις εκμεταλλεύσεις μετά την παροχή εκπαίδευσης και πληροφοριών στους αγρότες.

Αποτέλεσμα των επίσημων ελέγχων και παρακολούθηση

β) Συνολικές τάσεις ως προς τις τροφιμογενείς νόσους

Η σαλμονέλα και το καμπυλοβακτηρίδιο είναι οι δύο κύριες αιτίες των τροφιμογενών ασθενειών στην ΕΕ. Η ανάλυση της EFSA όσον αφορά τις εκθέσεις κάθε κράτους μέλους για τις ζωνόσους επιβεβαιώνει μια πτωτική τάση των κρουσμάτων σαλμονέλωσης στον άνθρωπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2009 δηλώθηκαν συνολικά 108 614 επιβεβαιωμένα κρούσματα στον άνθρωπο (δεδομένα που δημοσιεύτηκαν το 2011) ενώ, ιδίως, τα κρούσματα στον άνθρωπο που προκαλούνται από τον *S. Enteritidis* μειώθηκαν σημαντικά. Στην έκθεση της EFSA επισημαίνεται ότι μια αιτία της μείωσης αυτής ήταν η εφαρμογή προγραμμάτων ελέγχου της σαλμονέλας στα κράτη μέλη.

Οι ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών για τους ελέγχους δείχνουν ότι η δειγματοληψία και η διενέργεια δοκιμών σε δείγματα γι' αυτούς τους δύο μικροβιολογικούς κινδύνους

αντιπροσώπευαν πολύ μεγάλο μέρος των δειγματοληψιών και των δοκιμών που συνδέονται με την παραγωγή τροφίμων στα κράτη μέλη.

Εθνικά μέτρα επιβολής

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 ορίζει ότι οι αρμόδιες αρχές διασφαλίζουν ότι οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα όταν εντοπίζεται μη συμμόρφωση. Εξάλλου, απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέτουν σαφώς καθορισμένους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης της νομοθεσίας της ΕΕ. Οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Όλες σχεδόν οι εκθέσεις παρέχουν σύντομη περίληψη των ενεργειών που αναλαμβάνονται για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης. Οι συχνότερες κοινές ενέργειες είναι προειδοποιήσεις, πρόστιμα, προσωρινή ή, σε σοβαρές περιπτώσεις, μόνιμη διακοπή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και, σε σπάνιες περιπτώσεις, ποινικές διαδικασίες σε περίπτωση απάτης και σοβαρής παραβίασης των νομικών υποχρεώσεων. Γενικά, η πληροφόρηση σχετικά με τα συστήματα κυρώσεων και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται είναι περιορισμένη και ο βαθμός λεπτομέρειας ποικίλλει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ελλείπει πιο συγκεκριμένων και εναρμονισμένων δεδομένων στις ετήσιες εκθέσεις, δεν είναι δυνατόν να κριθεί ο βαθμός συνέπειας του συνολικού συστήματος επιβολής της νομοθεσίας μεταξύ των κρατών μελών. Σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως στην Τσεχική Δημοκρατία, υπάρχει τάση μετάβασης από τις δικαστικές διαδικασίες σε λιγότερο δαπανηρές και πιο αποτελεσματικές διοικητικές διαδικασίες σε ορισμένες λιγότερο σοβαρές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Επίσημοι έλεγχοι λόγω εμφάνισης συγκεκριμένων απειλών κατά της υγείας – για τα τρόφιμα, τα ζώα και τα φυτά

Κατά τα τελευταία έτη οι κυριότερες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας που εμφανίστηκαν στο εσωτερικό της ΕΕ σε σχέση με την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών προκλήθηκαν κατά την παρασκευή ζωοτροφών. Το 2008 διαπιστώθηκαν υψηλά επίπεδα μόλυνσης του χοιρινού κρέατος από διοξίνη στην Ιρλανδία. Το θέμα αφορούσε προβλήματα στη διαδικασία παραγωγής ζωοτροφών που οφείλονταν στη χρήση χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων με υψηλό βαθμό μόλυνσης κατά τη διαδικασία ξήρανσης. Το 2010 ανακαλύφθηκε μόλυνση από διοξίνες σε προϊόντα καταγωγής Γερμανίας. Διαπιστώθηκε ότι η μόλυνση προερχόταν από λίπη τα οποία προορίζονταν αποκλειστικά για βιομηχανική χρήση και είχαν προστεθεί σε ζωοτροφές. Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει διαδικασία θέσπισης ειδικών μέτρων για να αντιμετωπιστεί ο συγκεκριμένος κίνδυνος.

Στον τομέα της υγείας των ζώων, τα κράτη μέλη αναγκάστηκαν να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες για τον έλεγχο του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου και της γρίπης των πτηνών. Η πρόσφατη εμφάνιση εστίας αφθώδους πυρετού στη Βουλγαρία υπογραμμίζει τη σημασία που έχει η συνεχής επαγρύπνηση, αλλά καταδεικνύει επίσης ότι τα μέτρα ελέγχου της ΕΕ, όταν εφαρμόζονται σωστά, είναι αποτελεσματικά για την πρόληψη της διασποράς της ασθένειας.

Στον τομέα της υγείας των φυτών, δόθηκε υψηλή προτεραιότητα στον περιορισμό της απειλής του νηματώδη σκώληκα των κωνοφόρων στην Πορτογαλία και στην εφαρμογή μέτρων με σκοπό την εκρίζωση της εστίας στην Ισπανία. Ομοίως, η ταχεία διάδοση του

Rhynchophorus ferrugineus (Olivier) σε φοινικοειδή στις μεσογειακές χώρες και οι επανειλημμένες εκδηλώσεις εστιών των εντόμων *Anoplophora glabripennis* και *Anoplophora chinensis*, κατέστησαν αναγκαία την ενίσχυση των μέτρων ελέγχου και περιορισμού από τα κράτη μέλη. Τα μέτρα σε επίπεδο ΕΕ και οι προσπάθειες ελέγχου που κατέβαλαν τα οικεία κράτη περιγράφονται στο τμήμα 3.2 της παρούσας έκθεσης.

Ενδιαφέρουσες εξελίξεις ως πιθανά παραδείγματα ορθών πρακτικών

Ταξινόμηση των εγκαταστάσεων και δημοσίευση των αποτελεσμάτων (Δανία, Τσεχική Δημοκρατία, ΗΒ και Βέλγιο): Η απαίτηση καταχώρισης όλων των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων σε συνδυασμό με τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων των επιθεωρήσεων αυτών των επιχειρήσεων από τις επίσημες αρχές, διευκολύνει την παροχή στους καταναλωτές χρήσιμων ενδείξεων ως προς τη συμμόρφωση με τα πρότυπα σε εστιατόρια και καταστήματα. Ορισμένα παραδείγματα είναι ήδη διαθέσιμα· το παλαιότερο είναι το πρόγραμμα «smiley» της Δανίας (<http://www.findsmiley.dk/en-US/Forside.htm>). Ανάλογες ιδέες βρίσκονται σε εξέλιξη στο Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο.

Αυτοαξιολόγηση των διορθωτικών μέτρων από τους υπευθύνους των επιχειρήσεων (Κάτω Χώρες): Στο πλαίσιο της προσπάθειας για βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών ελέγχου και για την ελάφρυνση της επιβάρυνσης των δραστηριοτήτων ελέγχου των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων, οι Κάτω Χώρες έχουν καθιερώσει ένα ηλεκτρονικό σύστημα αυτοαξιολόγησης από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων. Μέσω του συστήματος αυτού, κάθε υπεύθυνος επιχείρησης τροφίμων μπορεί να υποβάλει έκθεση προς την αρχή ελέγχου, μέσω ενός διαδικτυακού εργαλείου, σχετικά με τα μέτρα που έλαβε σε ανταπόκριση προς τις συστάσεις οι οποίες του υποβλήθηκαν σε προηγούμενες επισκέψεις ελέγχου. Στις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, οι εν λόγω εκθέσεις γίνονται γενικά δεκτές χωρίς να απαιτούνται επισκέψεις μεταπαρακολούθησης από τις αρχές, μολονότι διεξάγονται περιστασιακά επιτόπιοι έλεγχοι σε τυχαία βάση.

Συστήματα διαχείρισης της ποιότητας (Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Λιθουανία και Σλοβενία): Ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει συστήματα διαχείρισης της ποιότητας (ΣΔΠ) στο πλαίσιο των υπηρεσιών ελέγχου και τα έχουν διαπιστεύσει σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Για παράδειγμα, στην Τσεχική Δημοκρατία, τα συστήματα διαχείρισης της ποιότητας των περισσότερων φορέων ελέγχου ελέγχονται από εξωτερικούς φορείς κατά το πρότυπο ISO 9001. Τα συστήματα αυτά θεωρούνται σημαντικά μέσα για τη βελτίωση της συνολικής αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των ελέγχων, ενώ οι διαρκείς ανεξάρτητες επανεξετάσεις των επιδόσεών τους ενθαρρύνουν την συνεχή βελτίωση. Στη Γερμανία, μια ειδική ομάδα εργασίας των ομόσπονδων κρατιδίων (Länder) για τη διαχείριση της ποιότητας έχει αναπτύξει ένα εναρμονισμένο πλαίσιο για την προετοιμασία ΣΔΠ σε καθένα από τα 16 ομόσπονδα κρατίδια.

3.2. Αποτελέσματα των δραστηριοτήτων ελέγχου της Επιτροπής στα κράτη μέλη

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004 επιβάλλει στην Επιτροπή τη διεξαγωγή ελέγχων στα κράτη μέλη με σκοπό να επαληθεύεται ότι, γενικά, οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα αντίστοιχα πολυετή εθνικά σχέδια ελέγχου και σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ.

Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Επιτροπής, το ΓΤΚΘ εφαρμόζει, κάθε χρόνο, ένα πρόγραμμα εξετάσεων και επιθεωρήσεων για την επαλήθευση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία για τις ζωοτροφές και τα τρόφιμα, την υγεία των ζώων και την καλή μεταχείριση των ζώων, καθώς και την υγεία των φυτών, και για να επαληθευτεί ότι οι επίσημοι έλεγχοι στους εν λόγω τομείς πραγματοποιούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ. Το πρόγραμμα αυτό δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής στις αρχές κάθε έτους.

Τα πορίσματα κάθε εξέτασης περιλαμβάνονται σε μια έκθεση η οποία απευθύνεται στην οικεία εθνική αρχή, μαζί με συμπεράσματα και συστάσεις για την αντιμετώπιση των αδυναμιών που διαπιστώθηκαν. Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι συστάσεις αναφέρεται στο τμήμα 3.4 της παρούσας έκθεσης.

Οι πληροφορίες που προκύπτουν από τις εξετάσεις του ΓΤΚΘ μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα για την έγκριση έκτακτων μέτρων ή μέτρων διασφάλισης από την Επιτροπή (υπό μορφή αποφάσεων της Επιτροπής) σε περίπτωση σοβαρής απειλής για την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων ή των φυτών, ή στην περίπτωση που οι κίνδυνοι δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν μόνο με τα μέτρα που λαμβάνουν τα θιγόμενα κράτη μέλη. Αυτές οι νομικές πράξεις μπορούν να επιβάλουν πρόσθετους ελέγχους, αλλά και μέτρα για την απαγόρευση των εμπορικών συναλλαγών ή των εισαγωγών ζωοτροφών, τροφίμων, ζώων και φυτών ή των προϊόντων τους, ανάλογα με την περίπτωση.

Οι πληροφορίες από τις εξετάσεις του ΓΤΚΘ είναι επίσης δυνατόν να χρησιμοποιούνται, ανάλογα με την περίπτωση, ως αποδεικτικά στοιχεία παραβάσεων της νομοθεσίας της ΕΕ, στο πλαίσιο της διαδικασίας επί παραβάσει (βλέπε τμήμα 3.4).

Μέσω της δημοσίευσης των εκθέσεων εξέτασης και των σχεδίων δράσης των κρατών μελών, καθώς και μέσω δελτίων για κάθε χώρα που επικαιροποιούνται τακτικά, η Επιτροπή παρέχει στους ενδιαφερομένους και τους πολίτες τα πραγματικά στοιχεία για το πώς οι ελεγκτικές αρχές κάθε κράτους μέλους εκπληρώνουν το καθήκον τους να εξασφαλίζουν την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ.

Κατά τα τελευταία έτη το ΓΤΚΘ διεξάγει περίπου 250 εξετάσεις το χρόνο, που καλύπτουν ολόκληρη την τροφική αλυσίδα καθώς και τον τομέα της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των φυτών.

Οι εξετάσεις στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων αποτελούν το κύριο μέρος του προγράμματος. Κατά την υπό εξέταση περίοδο, τουλάχιστον το 70% του συνόλου των εξετάσεων αφορούσαν την ασφάλεια των τροφίμων, ενώ ορισμένες κάλυπταν και τις σχετικές πτυχές της υγείας των ζώων. Περίπου το 12% των εξετάσεων αφορούσαν αποκλειστικά την υγεία των ζώων. Η καλή μεταχείριση των ζώων και η υγεία των φυτών αποτελούσαν το υπόλοιπο ποσοστό. Κατά προσέγγιση, το 8% των εξετάσεων επικεντρώθηκαν σε καθέναν από αυτούς τους τομείς κάθε χρόνο.

Οι εκθέσεις του ΓΤΚΘ παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου των κρατών μελών στους τομείς που καλύπτονται από τις εξετάσεις του ΓΤΚΘ κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Στην ακόλουθη ενότητα αναφέρονται τα θέματα ενδιαφέροντος που καλύφθηκαν από το πρόγραμμα κατά τα τελευταία τρία χρόνια στα κράτη μέλη σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων,

την υγεία των ζώων, την καλή μεταχείριση των ζώων και την υγεία των φυτών. Παρέχεται επίσης σύντομη περίληψη των κύριων πορισμάτων και συμπερασμάτων που προέκυψαν από τις διάφορες σειρές εξετάσεων.

Οι εκθέσεις των εξετάσεων του ΓΤΚΘ, καθώς και η ανταπόκριση των αρμόδιων αρχών στις συστάσεις της έκθεσης του ΓΤΚΘ, βρίσκονται στον δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/food/fvo/index_en.cfm

Ασφάλεια των τροφίμων

Επίσημοι έλεγχοι της παραγωγής γάλακτος και κρέατος

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΓΤΚΘ πραγματοποίησε μια σειρά εξετάσεων για την υγιεινή σχετικά με την παραγωγή κόκκινου κρέατος και γάλακτος σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Οι εξετάσεις επιβεβαίωσαν ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει αξιόπιστα συστήματα ελέγχου τα οποία είναι σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 και ότι η απαραίτητη αναβάθμιση των εγκαταστάσεων παραγωγής και επεξεργασίας κρέατος/γάλακτος ώστε να ανταποκρίνονται στα πρότυπα της ΕΕ στο πλαίσιο της προσχώρησης, έχει σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί επιτυχώς στα δέκα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων έχουν πραγματοποιήσει τη μετάβαση προς τις απαιτήσεις της δέσμης κανονισμών υγιεινής. Όπου διαπιστώθηκαν ανεπάρκειες, αυτές κατά κανόνα οφείλονταν σε μεμονωμένες αστοχίες του προσωπικού που διενεργεί τους ελέγχους, γεγονός που συνήθως σημαίνει ότι το σύστημα εποπτείας παρουσιάζει αδυναμίες. Ο άλλος κύριος λόγος για τις συνεχιζόμενες ανεπάρκειες αφορά την πλημμελή επιβολή της νομοθεσίας από τις αρχές ελέγχου.

Επιπλέον, η σειρά προσδιόρισε μια τάση, κυρίως σε ορισμένα από τα «παλαιά» κράτη μέλη, για έλλειψη αυστηρής τήρησης των ισχυουσών απαιτήσεων σχετικά με τις επιθεωρήσεις του κρέατος, για παράδειγμα, σε ό, τι αφορά: α) τη χρήση τεχνικού προσωπικού αντί επίσημων κτηνιάτρων για τη διενέργεια της επιθεώρησης πριν από τη σφαγή, και β) την απουσία επίσημων κτηνιάτρων κατά τη σφαγή, ιδίως σε μικρότερα σφαγεία, όπου η επιθεώρηση μετά τη σφαγή πραγματοποιείται σε μεταγενέστερο στάδιο.

Επίσημοι έλεγχοι των παιδικών τροφών

Διενεργήθηκαν εξετάσεις σε 11 κράτη μέλη και στην Ελβετία με σκοπό την αξιολόγηση των ελέγχων της παραγωγής παιδικών τροφών. Στις επιχειρήσεις τροφίμων που δραστηριοποιούνται στον τομέα δεν διαπιστώθηκαν σοβαρές αδυναμίες όσον αφορά τα συστήματα ελέγχου της υγιεινής και την ιχνηλασιμότητα. Ωστόσο, τα προγράμματα HACCP στις εν λόγω επιχειρήσεις δεν ήταν γενικά σχεδιασμένα κατά τρόπον ώστε να συνεκτιμώνται οι ειδικοί κινδύνοι που συνδέονται με τις παιδικές τροφές. Επισημάνθηκαν επίσης αδυναμίες όσον αφορά τις απαιτήσεις σύνθεσης και επισήμανσης, καθώς και τους αυτοελέγχους των καταλοίπων φυτοφαρμάκων και προσμειξέων.

Οι επίσημοι έλεγχοι στις τροφές για βρέφη και τις παιδικές τροφές δεν ήταν πάντα ικανοποιητικοί σε σχέση με τα συστατικά, τα κριτήρια σύνθεσης και τις θρεπτικές ουσίες, την επισήμανση, καθώς και τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων. Αυτές οι ανεπάρκειες των επίσημων ελέγχων συχνά συνδέονταν με περιορισμένη κατάρτιση του επίσημου προσωπικού σε σχέση με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις της νομοθεσίας, με ακατάλληλο

σχεδιασμό των προγραμμάτων δειγματοληψίας και δοκιμών, και με περιορισμένη ικανότητα διεξαγωγής αναλύσεων για κατάλοιπα φυτοφαρμάκων. Όπως συμβαίνει και σε άλλους τομείς, οι ελλείψεις που εντοπίστηκαν αντιμετωπίζονται συστηματικά μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων μεταπαρακολούθησης.

Μεταβατικές διατάξεις για τη συμμόρφωση με τη «δέσμη κανονισμών υγιεινής»

Βάσει της δέσμης κανονισμών υγιεινής που ισχύουν από το 2006, στις επιχειρήσεις τροφίμων, οι εγκρίσεις των οποίων στη συνέχεια περιορίστηκαν μόνο για την προμήθεια των εγχώριων αγορών τους, παραχωρήθηκε μεταβατική περίοδος μέχρι το τέλος του 2009 για να συμμορφωθούν προς όλες τις απαιτήσεις των κανονισμών. Χαρακτηριστικά, πρόκειται για εγκαταστάσεις μικρής δυναμικότητας που μεταποιούν περιορισμένους όγκους τροφίμων ζωικής προέλευσης. Μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, οι εγκαταστάσεις αυτές ήταν υποχρεωμένες είτε να αναπροσαρμόσουν το πεδίο των δραστηριοτήτων τους είτε να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις υγιεινής, παρόλο που οι κανονισμοί επιτρέπουν ευελιξία σε σχέση με ορισμένες διατάξεις.

Πρόσφατα έγιναν επισκέψεις σε έξι κράτη μέλη προκειμένου να επανεξεταστεί η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα. Διαπιστώθηκε ότι, όταν οι εθνικές αρχές είχαν θεσπίσει ρυθμίσεις ευελιξίας σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΕ, παρέχονταν λύσεις για πολλές από τις μικρές επιχειρήσεις τροφίμων, ιδίως όσον αφορά τους τομείς του κόκκινου κρέατος και του γάλακτος. Στα κράτη μέλη με λιγότερο ευέλικτες ρυθμίσεις, η μη συμμόρφωση είναι περισσότερο διαδεδομένη. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη δεν τηρούν πλήρως την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή των εθνικών διατάξεων περί ευελιξίας, δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί πλήρως η συμμόρφωση με τις εν λόγω ρυθμίσεις σε ενωσιακό επίπεδο.

Ιχνηλασιμότητα του βόειου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας

Μια σειρά εξετάσεων σχετικά με την ιχνηλασιμότητα του βόειου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2011. Σε σύγκριση με την κατάσταση το 2002, όταν είχε πραγματοποιηθεί η τελευταία επανεξέταση, οι έλεγχοι της ιχνηλασιμότητας του βόειου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας καθώς και της υποχρεωτικής επισήμανσης έχουν βελτιωθεί στα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη. Σε σχέση με την ιχνηλασιμότητα των ζώντων ζώων, υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες, κυρίως σχετικά με τη διαχείριση των βάσεων δεδομένων, τους ελέγχους στις εκμεταλλεύσεις και την κοινοποίηση των μετακινήσεων από τις ζωαγορές ή τους ζωεμπόρους.

Επίσημοι έλεγχοι των ψαριών και των προϊόντων αλιείας

Διενεργήθηκαν εξετάσεις σε εννέα κράτη μέλη για την εκτίμηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με τα ψάρια. Συνολικά, διαπιστώθηκε ότι σε όλες τις χώρες στις οποίες πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις λειτουργούσαν ολοκληρωμένα επίσημα συστήματα ελέγχου για τα προϊόντα αλιείας, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρισης και της έγκρισης των εγκαταστάσεων και των αλιευτικών σκαφών. Σε μερικές χώρες παρατηρήθηκαν σημαντικές διακυμάνσεις στην εφαρμογή των επίσημων ελέγχων στις διάφορες περιφέρειες. Γενικά, τα εργαστήρια που διενεργούν επίσημες αναλύσεις ήταν καλά εξοπλισμένα και ήταν σε θέση να διεξάγουν τις απαιτούμενες αναλύσεις. Τα περισσότερα εργαστήρια ήταν διαπιστευμένα.

Ενώ ο σχεδιασμός και η διαχείριση των γενικών συστημάτων ήταν ικανοποιητικά, προσδιορίστηκαν τρεις συγκεκριμένοι τομείς αδυναμιών σε σχέση με τους ελέγχους: α) των τόπων πρωτογενούς παραγωγής, για παράδειγμα των αλιευτικών σκαφών και των ιχθυοτροφείων· β) ορισμένων πλοίων-εργοστασίων και πλοίων-ψυγείων· και γ) ειδικών παραμέτρων των προϊόντων αλιείας, όπως είναι οι οργανοληπτικοί έλεγχοι, οι δείκτες φρεσκότητας, οι έλεγχοι ισταμίνης, παρασίτων και οι μικροβιολογικοί έλεγχοι.

Επίσημοι έλεγχοι των πουλερικών

Πραγματοποιήθηκαν 12 εξετάσεις των συστημάτων ελέγχου των κρατών μελών για το κρέας πουλερικών και τα προϊόντα με βάση το κρέας πουλερικών. Σε γενικές γραμμές, το συνολικό επίπεδο συμμόρφωσης ήταν καλό. Οι έλεγχοι κάλυπταν ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής πουλερικών αν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αριθμός των ελέγχων σε επίπεδο εκμετάλλευσης ήταν περιορισμένος. Οι κύριοι τομείς στους οποίους διαπιστώθηκε ανάγκη βελτιώσεων ήταν: η εφαρμογή ειδικών απαιτήσεων υγιεινής, όπως η συχνότητα δειγματοληψίας των σφαγίων και η εφαρμογή του συστήματος HACCP στις εγκαταστάσεις· και η μη κοινοποίηση στην Επιτροπή της εθνικής νομοθεσίας που επιτρέπει ευελιξία για μικρής δυναμικότητας σφαγεία. Το τελευταίο αυτό σημείο αντικατοπτρίζει την κατάσταση που επικρατεί όσον αφορά τις ρυθμίσεις ευελιξίας στους τομείς του κόκκινου κρέατος και του γάλακτος, όπως περιγράφεται ανωτέρω στην παρούσα έκθεση.

Σχέδια ελέγχου της σαλμονέλας

Πραγματοποιήθηκαν επτά εξετάσεις των εθνικών σχεδίων ελέγχου της σαλμονέλας στον τομέα των πουλερικών. Σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη είχαν προβλεφθεί σχέδια ελέγχου, αλλά σε μερικές περιπτώσεις η εφαρμογή είχε καθυστερήσει για ορισμένες κατηγορίες. Σε όλα τα κράτη μέλη τα σχέδια για την παρακολούθηση και την επίσημη δειγματοληψία για σαλμονέλα σε διάφορες κατηγορίες πουλερικών δεν συμμορφώνονταν πλήρως με τη νομοθεσία της ΕΕ, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται σε ανεπάρκειες κατά τη δειγματοληψία, τη λήψη μέτρων σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος και τα εργαστήρια.

Έλεγχοι των εισαγωγών τροφίμων μη ζωικής προέλευσης

Όσον αφορά την εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής σχετικά με τις μυκοτοξίνες και τη νοθεία με χρωστικές ύλες Sudan, οι επίσημοι έλεγχοι έχουν βελτιωθεί σημαντικά, ιδίως για τη δειγματοληψία, την προετοιμασία των δειγμάτων και την αντιμετώπιση των μη συμμορφούμενων αποστολών. Ωστόσο, διαπιστώθηκαν αδυναμίες σχετικά με τα εξής: τα προϊόντα για τα οποία η συχνότητα των ελέγχων υπόκειται σε εκτίμηση της επικινδυνότητας από τα κράτη μέλη· τις κοινοποιήσεις του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης· τα εργαστήρια· και την αναφορά των αποτελεσμάτων των αναλύσεων.

Πιο πρόσφατα, οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ στα κράτη μέλη δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 669/2009 για τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων στις εισαγωγές ορισμένων ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης⁶. Τα πρώτα

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 669/2009 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2009, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά το αυξημένο επίπεδο των επίσημων ελέγχων στις εισαγωγές ορισμένων ζωοτροφών και τροφίμων μη ζωικής προέλευσης και για την τροποποίηση της απόφασης 2006/504/ΕΚ.

αποτελέσματα δείχνουν ότι, γενικά, τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει τις βασικές υποχρεώσεις του κανονισμού, ιδίως με τη δημιουργία καθορισμένων σημείων εισόδου (ΚΣΕ) για τους ελέγχους εγγράφων, τους ελέγχους ταυτότητας και τους φυσικούς ελέγχους. Στους τομείς που πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο περιλαμβάνονται: η βελτίωση της δικτύωσης μεταξύ των αρμόδιων αρχών· και η διευκόλυνση της περαιτέρω μεταφοράς των αποστολών μεταξύ διαφορετικών κρατών μελών, ενώ εκκρεμούν τα αποτελέσματα των φυσικών ελέγχων.

Κατάλοιπα φυτοφαρμάκων

Το ΓΤΚΘ διεξήγαγε 10 εξετάσεις των ελέγχων καταλοίπων φυτοφαρμάκων στα κράτη μέλη. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι ευθύνες των αρμόδιων αρχών είναι σαφώς προσδιορισμένες και ότι τα γενικά προγράμματα ελέγχου καταλοίπων φυτοφαρμάκων εφαρμόζονται ικανοποιητικά, με γνώμονα την επικινδυνότητα.

Ωστόσο, σε αρκετά κράτη μέλη οι επίσημοι έλεγχοι εμφανίζουν προβλήματα λόγω της έλλειψης εργαστηριακού εξοπλισμού για την αποτελεσματική διεξαγωγή αναλύσεων στο πλαίσιο του ευρύτερου πεδίου ανάλυσης που απαιτείται από την ενωσιακή νομοθεσία. Σε αυτά τα κράτη μέλη έχουν γίνει συστάσεις για διορθωτικές ενέργειες, η απόδοση των οποίων παρακολουθείται στενά.

Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ διαπίστωσαν ότι, ενώ οι αυτοέλεγχοι είναι μια γενική απαίτηση δυνάμει της ενωσιακής νομοθεσίας για τα τρόφιμα, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων τροφίμων (κυρίως οι μεγάλες αλυσίδες λιανικού εμπορίου) έχουν εφαρμόσει εμπειριστικά συστήματα αυτοελέγχου σε σχέση με τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων. Παρατηρήθηκε επίσης ότι τα συστήματα αυτά, τα οποία λειτουργούν παράλληλα με τους επίσημους ελέγχους, δεν υπόκεινται σε αξιολόγηση από τις αρμόδιες αρχές. Ως εκ τούτου, και σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, το ΓΤΚΘ συνέστησε στα κράτη μέλη να αξιολογήσουν την αξιοπιστία των εν λόγω συστημάτων αυτοελέγχου και να συνεκτιμήσουν τα αποτελέσματα όταν αποφασίζουν ποια θα είναι η συχνότητα των επίσημων ελέγχων (ο κανονισμός ορίζει ρητά ότι οι επίσημοι έλεγχοι των κρατών μελών λαμβάνουν υπόψη την αξιοπιστία των αυτοελέγχων που διενεργούνται από τους YET).

Επίσημοι έλεγχοι της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 («Γενική υγιεινή»)

Είκοσι δύο εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν στα κράτη μέλη για την αξιολόγηση των συστημάτων επίσημου ελέγχου που εφαρμόζονται, με σκοπό να επαληθευτεί η τήρηση των κανόνων για την υγιεινή των τροφίμων που ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004 των διατάξεων περί ιχνηλασιμότητας και επισήμανσης· και των κανόνων που εφαρμόζονται για τη διάθεση εμφιαλωμένου νερού στην αγορά. Επίσημοι έλεγχοι διεξάγονταν σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη και κατά τις επιθεωρήσεις από τις ομάδες εξέτασης του ΓΤΚΘ επιβεβαιώθηκε ότι οι εθνικοί επιθεωρητές αξιολογούσαν σωστά τις απαιτήσεις υγιεινής. Ωστόσο, σε ό, τι αφορά την αξιολόγηση του συστήματος HACCP από τις αρμόδιες αρχές, διαπιστώθηκαν αδυναμίες στα περισσότερα κράτη μέλη, με αντίστοιχο χαμηλό επίπεδο εφαρμογής των αρχών HACCP από τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων. Επίσης, παρατηρήθηκε έλλειψη κατάρτισης.

Επίσημοι έλεγχοι των προσθέτων τροφίμων

Πραγματοποιήθηκαν δεκαέξι εξετάσεις με στόχο την αξιολόγηση των συστημάτων επίσημου ελέγχου που εφαρμόζονται για τα πρόσθετα τροφίμων σε ορισμένα κράτη μέλη. Από τα αποτελέσματα απορρέει ότι σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη υπάρχουν καλά θεμελιωμένα νομικά πλαίσια και οργανωτικές δομές για τους επίσημους ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων δικτύων ορθών εργαστηριακών πρακτικών. Ο αριθμός του προσωπικού που διενεργεί τους ελέγχους είναι γενικά επαρκής, παρά το γεγονός ότι το επίπεδο των επαγγελματικών προσόντων και της κατάρτισης επιδέχεται βελτίωση. Οι διαδικασίες ελέγχου γενικά είναι καλά τεκμηριωμένες, η προσέγγιση με γνώμονα την επικινδυνότητα στον τομέα των ελέγχων γενικώς ακολουθείται, ενώ λαμβάνονται μέτρα σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Ωστόσο, εντοπίστηκαν ορισμένες ελλείψεις κατά τους ελέγχους της καθαρότητας και της επισήμανσης των προσθέτων τροφίμων. Γενικά, δεν υπάρχει έλεγχος στο σημείο εισαγωγής, εκτός από τα μη εγκεκριμένα χρώματα που αναφέρονται ρητά στη νομοθεσία της ΕΕ. Η νομοθεσία της ΕΕ για την παρακολούθηση της κατανάλωσης και της χρήσης προσθέτων τροφίμων δεν εφαρμόζοταν σε ορισμένα κράτη μέλη. Το θέμα αυτό αντιμετωπίζεται ενεργά μέσω της διαδικασίας μεταπαρακολούθησης.

Επίσημοι έλεγχοι των υλικών που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα

Πραγματοποιήθηκε μια σειρά δεκαέξι εξετάσεων για να αξιολογηθούν οι επίσημοι έλεγχοι των υλικών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα. Παρόλο που έχουν καθοριστεί νομικά πλαίσια για τους επίσημους ελέγχους των υλικών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, η εφαρμογή άρχισε πολύ πρόσφατα σε ορισμένα κράτη μέλη και απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ανάπτυξη των συστημάτων ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών κατευθυντήριων γραμμών για τους ελέγχους, αναβάθμισης των εργαστηρίων και ειδικής τομεακής κατάρτισης. Ο ορισμός των αρχών που είναι αρμόδιες για τους επίσημους ελέγχους είναι συχνά ασαφής, με αποτέλεσμα την έλλειψη ελέγχου ή την αλληλεπικάλυψη των ελέγχων. Δεδομένου ότι η καταχώριση των επιχειρήσεων υλικών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα δεν είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, δεν υπάρχει εγγύηση ότι αυτές καλύπτονται από τους επίσημους ελέγχους. Υπήρχαν, γενικά, καλά θεμελιωμένοι έλεγχοι με γνώμονα την επικινδυνότητα στο επίπεδο της κατασκευής υλικών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, χρειάζεται όμως να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σχετικά με τους ελέγχους σε επίπεδο χρήστη των υλικών αυτών όπως είναι, για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις μεταποίησης τροφίμων. Το προσωπικό των αρμόδιων αρχών συχνά δεν διέθετε επαρκή κατάρτιση για ειδικά θέματα που αφορούν τα υλικά αυτά, όπως συστήματα ιχνηλασιμότητας, ορθή κατασκευαστική πρακτική και αξιολόγηση της δήλωσης συμμόρφωσης.

Επίσημοι έλεγχοι των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ)

Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ επικεντρώθηκαν στους επίσημους ελέγχους που διενεργούνται για την επαλήθευση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας και επισήμανσης που σχετίζονται με τη διάθεση στην αγορά γενετικά τροποποιημένων τροφίμων, ζωοτροφών και σπόρων, καθώς και στη διενέργεια των ειδικών ελέγχων που απαιτούνται βάσει αποφάσεων έκτακτης ανάγκης για απαγόρευση της εισαγωγής μη εγκεκριμένων ΓΤΟ. Παρόλο που οι έλεγχοι διεξάγονται, κατά κανόνα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ, παρατηρήθηκαν μερικά προβλήματα που αφορούσαν: τους ελέγχους των εισαγωγών κινεζικού ρυζιού· τη διαπίστευση των εργαστηρίων· και την ανεπαρκή δειγματοληψία για εργαστηριακή ανάλυση.

Υγεία των ζώων

Προγράμματα εκρίζωσης ζωνοδόσων: δραστηριότητες της ειδικής ομάδας έργου

Επιπλέον των δραστηριοτήτων του ΓΤΚΘ για την εκρίζωση των νόσων που περιγράφονται κατωτέρω, το 2000 συστάθηκε μια ειδική ομάδα έργου (task force) για την παρακολούθηση των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων εκρίζωσης νόσων, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας των εν λόγω προγραμμάτων. Για μερικά νοσήματα όπως η φυματίωση των βοοειδών, η βρουκέλωση, η λύσσα και η κλασική πανώλη των χοίρων, έχουν δημιουργηθεί ειδικές υποομάδες με στόχο την παροχή τεχνικής υποστήριξης στα κράτη μέλη και την παρακολούθηση της εφαρμογής.

Εκρίζωση της φυματίωσης των βοοειδών και της βρουκέλωσης

Η εκρίζωση της φυματίωσης των βοοειδών και της βρουκέλωσης στα βοοειδή και στα αιγοπρόβατα αποτελεί υψηλή προτεραιότητα στα κράτη μέλη που δεν είναι επίσημα απαλλαγμένα από αυτές τις ασθένειες. Το ΓΤΚΘ διενήργησε 10 εξετάσεις προγραμμάτων εκρίζωσης της φυματίωσης και/ή της βρουκέλωσης. Γενικά, τα προγράμματα, που έχουν εγκριθεί και συγχρηματοδοτηθεί από την ΕΕ, εφαρμόζονταν σωστά. Παρόλα αυτά, σε μερικά κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, εντοπίστηκαν αδυναμίες (σε ορισμένες περιπτώσεις σοβαρές) όσον αφορά τους περιορισμούς των μετακινήσεων, τη συχνότητα των δοκιμών και της δειγματοληψίας, και/ή τη διεξαγωγή επιδημιολογικών ερευνών.

Ως αποτέλεσμα του δραστηριοτήτων του ΓΤΚΘ και της ειδικής ομάδας έργου, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην εξασφάλιση της αντιμετώπισης των ελλείψεων που εντοπίζονται σε αυτά τα κράτη μέλη μέσω ενισχυμένου σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης των προγραμμάτων εκρίζωσης.

Λύσσα

Λόγω της εφαρμογής των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων εκρίζωσης της λύσσας, αναφέρθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά την εκρίζωση αυτής της νόσου κατά τη διάρκεια των εξετάσεων του ΓΤΚΘ στα κράτη μέλη της Βαλτικής. Ωστόσο, σε μερικά κράτη μέλη, η εφαρμογή των προγραμμάτων εμβολιασμού κατέδειξε ελλείψεις. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων του ΓΤΚΘ δείχνουν ότι η επίπτωση της λύσσας στα κατοικίδια και στα άγρια ζώα παραμένει ανησυχητική.

Κλασική πανώλη των χοίρων

Λόγω της αυξημένης εφαρμογής μέτρων βιοασφάλειας και της βελτίωσης των εκστρατειών εμβολιασμού των αγριόχοιρων στο πλαίσιο ενός προγράμματος εκρίζωσης που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν μόνο σποραδικές εστίες κλασικής πανώλης των χοίρων σε κατοικίδιους χοίρους στην ΕΕ. Οι εστίες αυτές περιορίστηκαν αποτελεσματικά από τα κράτη μέλη μέσω της επιβολής της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ και μέσω σχεδίων έκτακτης ανάγκης (βλέπε παρακάτω). Παρά τις βελτιώσεις αυτές, η κλασική πανώλη των χοίρων εξακολουθεί να προσβάλλει τους αγριόχοιρους σε ορισμένες περιοχές ενός μικρού αριθμού κρατών μελών στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη, πράγμα που συνεπάγεται κίνδυνο εκ νέου εισαγωγής του ιού στον πληθυσμό των οικόσιτων χοίρων. Το ΓΤΚΘ παρακολουθεί την κατάσταση όσον αφορά τη συγκεκριμένη νόσο και οι αρχές επικουρούνται, μεταξύ άλλων, μέσω

των δραστηριοτήτων της ειδικής ομάδας έργου, ιδιαίτερα στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, για την αντιμετώπιση της νόσου στις ειδικές συνθήκες που επικρατούν σε καθένα από τα εν λόγω κράτη μέλη.

Σχέδια έκτακτης ανάγκης

Τα κράτη μέλη έχουν νομική υποχρέωση να αναπτύσσουν σχέδια έκτακτης ανάγκης, ώστε να είναι προετοιμασμένα για ενδεχόμενη εκδήλωση, στο έδαφός τους, σημαντικών επιζωοτιών όπως ο αφθώδης πυρετός και η κλασική πανώλη των χοίρων. Το ΓΤΚΘ διεξήγαγε εξετάσεις των εν λόγω σχεδίων έκτακτης ανάγκης σε οκτώ κράτη μέλη. Οι εξετάσεις αυτές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αρμόδιες αρχές έχουν γενικά αποδείξει ότι είναι ικανές να ανταποκρίνονται κατάλληλα στις κοινοποιήσεις υπονοιών επιζωοτιών και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα. Υποβλήθηκαν συστάσεις για περαιτέρω βελτίωση ορισμένων πτυχών, όπως η κατάσταση ετοιμότητας των εργαστηρίων, οι ρυθμίσεις σε τοπικό επίπεδο, και η τακτική επανεξέταση και επικαιροποίηση των σχεδίων.

Επίσημοι έλεγχοι των εργαστηρίων για τον αφθώδη πυρετό

Η Επιτροπή έχει τη νομική υποχρέωση να επιθεωρεί τα εργαστήρια της ΕΕ που χειρίζονται ζώντες ιούς του αφθώδους πυρετού, λόγω των κινδύνων για την υγεία των ζώων σε περίπτωση διαφυγής του ιού από ένα ελεγχόμενο περιβάλλον. Υπάρχουν 16 εθνικά διαγνωστικά εργαστήρια και τρία εργαστήρια που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται τον ιό για την παραγωγή εμβολίων. Κατά τα τελευταία έτη πραγματοποιήθηκαν επιθεωρήσεις σε οκτώ εργαστήρια, με ανομοιόμορφα αποτελέσματα. Σε τρία εργαστήρια διαπιστώθηκαν σοβαρά προβλήματα, που θα μπορούσαν να συνεπάγονται κίνδυνο διαφυγής του ιού. Στα δύο από αυτά τα εργαστήρια τα προβλήματα, που αφορούσαν τα συστήματα διάθεσης αποβλήτων, επιλύθηκαν γρήγορα, αλλά στο τρίτο, το επίπεδο της βιοασφάλειας ήταν ανεπαρκές και η έγκριση χειρισμού ζώντων ιών του αφθώδους πυρετού ανακλήθηκε. Δεδομένων των κινδύνων και των σημαντικών πόρων που απαιτούνται για την επίβλεψη της λειτουργίας των εργαστηρίων αυτών τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ, τα εν λόγω ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι εργαστήρια αφθώδους πυρετού θα πρέπει να εγκρίνονται μόνο σε εκείνα τα κράτη μέλη τα οποία είναι σε θέση να εγγυώνται τη συμμόρφωση με το άρθρο 65 της οδηγίας 2003/85/ΕΚ, και ιδίως να εξασφαλίζουν τους αναγκαίους πόρους για το σκοπό αυτό.

ΣΕΒ

Όσον αφορά τη ΣΕΒ, σημειώθηκε απότομη μείωση της επίπτωσης της νόσου, και το γεγονός αυτό επέτρεψε να αυξηθεί σημαντικά η ηλικία που απαιτείται για τη δοκιμή. Η συχνότητα των εξετάσεων του ΓΤΚΘ στον τομέα αυτό μειώθηκε αντίστοιχα.

Καταρροϊκός πυρετός του προβάτου

Μετά τη διάθεση εμβολίων κατά του καταρροϊκού πυρετού με ορότυπο 8, πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις του ΓΤΚΘ σε τέσσερα κράτη μέλη για να αξιολογηθεί η εφαρμογή του συγχρηματοδοτούμενου επείγοντος εμβολιασμού κατά του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου. Αν και προσδιορίστηκαν ορισμένες αδυναμίες, κυρίως όσον αφορά την εξαίρεση από τον εμβολιασμό ειδικών υποπληθυσμών όπως τα βοοειδή για

πάχυνση και οι αμνοί αντικατάστασης, οι εκστρατείες εμβολιασμού πραγματοποιήθηκαν, σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα προγράμματα.

Καλή μεταχείριση των ζώων

Το ΓΤΚΘ πραγματοποίησε 39 εξετάσεις όσον αφορά τους ελέγχους της καλής μεταχείρισης των ζώων που κάλυπταν την καλή μεταχείριση στις εκμεταλλεύσεις, κατά τη μεταφορά και κατά τη σφαγή. Από αυτό το εντατικό πρόγραμμα, που κάλυπτε όλα τα κράτη μέλη, προέκυψαν σημαντικά ευρήματα σε τρεις βασικούς τομείς.

Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ παρακολουθούσαν την πρόοδο που είχε επιτευχθεί από τα κράτη μέλη όσον αφορά την σταδιακή κατάργηση των μη διευθετημένων κλωβών για όρνιθες ωοπαραγωγής έως την προθεσμία της 1ης Ιανουαρίου 2012. Υπάρχουν ανησυχίες ότι σημαντικός αριθμός παραγωγών σε αρκετά κράτη μέλη δεν θα είναι σε θέση να τηρήσει την εν λόγω προθεσμία. Η Επιτροπή συνεργάζεται με εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη με στόχο την επιτάχυνση της διαδικασίας σταδιακής κατάργησης και την επίτευξη της συμμόρφωσης κατά τη διάρκεια του 2011.

Σχετικά με την καλή μεταχείριση των χοίρων, τα κράτη μέλη βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια όσον αφορά την προετοιμασία για την υποχρεωτική ομαδική στέγαση των χοιρομητέρων έως την προθεσμία της 1ης Ιανουαρίου 2013. Από την παρακολούθηση της προόδου σχετικά με το θέμα αυτό, το ΓΤΚΘ αναφέρει ότι στα περισσότερα κράτη μέλη θα χρειαστούν σημαντικές προσπάθειες για να τηρηθεί η εν λόγω προθεσμία. Δεν έχει σημειωθεί επαρκής πρόοδος όσον αφορά πιο μακροπρόθεσμες απαιτήσεις όπως η ανάγκη χρησιμοποίησης άλλων πρακτικών για το περιβάλλον ή τη διαχείριση που θα υποκαταστήσουν την κοπή της ουράς σε χοιρίδια, με εξαίρεση τη Σουηδία και τη Φινλανδία, χώρες στις οποίες ήδη ισχύει απαγόρευση κοπής της ουράς.

Στον τομέα των μεταφορών, παρόλο που το 2007 λίγα κράτη μέλη ήταν καλά οργανωμένα ώστε να πληρούνται οι απαιτήσεις για την έγκριση των μέσων μεταφοράς, σημειώθηκε σταθερή πρόοδος στη βελτίωση των επιπέδων συμμόρφωσης κατά τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, η νέα απαίτηση για την εγκατάσταση εξοπλισμού παρακολούθησης της θερμοκρασίας και συσκευής προειδοποίησης, έχει εφαρμοστεί γενικά με επιτυχία. Ωστόσο, στα περισσότερα κράτη μέλη, η διαδικασία έγκρισης οχημάτων δεν αντιμετωπίζει επαρκώς ορισμένες απαιτήσεις που αφορούν τους μηχανισμούς διανομής νερού και τα συστήματα δορυφορικής ραδιοπλοήγησης.

Υγεία των φυτών

Έλεγχος κατά την εισαγωγή ειδών που αποτελούν αντικείμενο ρυθμίσεων

Έχουν διεξαχθεί έντεκα εξετάσεις στον τομέα των συστημάτων ελέγχου των εισαγωγών στα κράτη μέλη όσον αφορά την υγεία των φυτών, στο πλαίσιο μιας σειράς εσωτερικών ελέγχων του αναθεωρημένου καθεστώτος εισαγωγών της ΕΕ για την υγεία των φυτών που εφαρμόζεται από το 2005 και μετά. Παρατηρήθηκαν σημαντικές βελτιώσεις στα συστήματα ελέγχου. Ωστόσο, υπάρχουν ζητήματα τα οποία δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί, ιδίως όσον αφορά τους ελέγχους σε τόπους πλην των σημείων εισόδου. Διαπιστώθηκαν προβλήματα σε σχέση με τη διαμετακόμιση εμπορευμάτων που αποτελούν το αντικείμενο ρυθμίσεων, δεδομένου ότι δεν ήταν δυνατόν να εντοπιστούν όλα τα εν λόγω εμπορεύματα στο πρώτο σημείο εισόδου. Ως εκ τούτου, ορισμένα

εμπορεύματα δεν υπόκεινται στους αναγκαίους ελέγχους υγείας των φυτών. Σε μερικά κράτη μέλη τα προβλήματα αυτά οφείλονται στην κατανομή των πόρων και σε ελλείψεις υποδομών.

Εστίες επιβλαβών οργανισμών

Πραγματοποιήθηκαν είκοσι τρεις εξετάσεις που κάλυψαν μια σειρά επιβλαβών οργανισμών. Όσον αφορά τα σημαντικότερα παράσιτα, ο νηματώδης σκόληκας των κωνοφόρων (*Bursaphelenchus xylophilus*) ανιχνεύεται στην Πορτογαλία, ενώ μία εστία εκδηλώθηκε στην Ισπανία. Μια σειρά νομοθετικών προσαρμογών και πρωτοβουλιών της Επιτροπής για την επιβολή της νομοθεσίας, που αποσκοπούσαν στην ενίσχυση των ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων πολλών εξετάσεων του ΓΤΚΘ, έχει συμβάλει στην αναχαίτιση της διασποράς του επιβλαβούς οργανισμού στην υπόλοιπη ΕΕ. Στην περίπτωση του κόκκινου ρυγχωτού κανθάρου των φοινικοειδών (*Rhynchophorus ferrugineus*), οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ έδειξαν ότι τα κράτη μέλη αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην καταπολέμηση του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού. Η βιολογία του επιβλαβούς οργανισμού καθιστά δυσχερή την πρόωμη ανίχνευση και τον έλεγχό του, ενώ υπήρξαν σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων εκρίζωσης σε ιδιωτικούς κήπους και στις πόλεις, όπου διαβιούν κατά κανόνα οι ξενιστές (φοίνικες). Ο κόκκινος ρυγχωτός κάνθαρος των φοινικοειδών έχει πλέον εξαπλωθεί σε πολλές περιοχές της ΕΕ όπου υπάρχουν φοίνικες.

Ο κινεζικός και ο ασιατικός κάνθαρος (*Anoplophora spp.*) είναι παράσιτα που πλήττουν ένα ευρύ φάσμα ξυλωδών φυτών. Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ έδειξαν ότι, στην πράξη, τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν συστηματικά τα μέτρα που είναι αναγκαία για την έγκαιρη εκρίζωση. Ωστόσο, με εξαίρεση μια ευρεία εστία στη βόρεια Ιταλία, οι εστίες, σε γενικές γραμμές, περιορίζονται, τουλάχιστον, σε μικρές περιοχές και ορισμένες έχουν εξαλειφθεί.

Εσωτερικοί φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι

Πραγματοποιήθηκαν δεκαέξι εξετάσεις των εσωτερικών φυτοϋγειονομικών ελέγχων, συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης των προστατευόμενων ζωνών, της εφαρμογής του συστήματος φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων και των ελέγχων στον τομέα της πατάτας. Οι περισσότερες εξετάσεις επιβεβαίωσαν ότι οι έλεγχοι διεξάγονται σωστά στις προστατευόμενες ζώνες, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις ζητήθηκε από τα κράτη μέλη να βελτιώσουν σημαντικά τους ελέγχους προκειμένου να αποφευχθεί η ανάκληση του καθεστώτος προστατευόμενης ζώνης. Οι εξετάσεις των φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων είχαν ανομοιόμορφα αποτελέσματα. Διαπιστώθηκε ότι πολλές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης που είχαν εντοπιστεί κατά την προηγούμενη σειρά ελέγχων δεν είχαν αποκατασταθεί. Τα αποτελέσματα επίσης έδειξαν ότι με την κατάλληλη ιεράρχηση προτεραιοτήτων και διάθεση πόρων, είναι δυνατόν να θεμελιωθεί ένα ορθό σύστημα ελέγχου. Οι περισσότερες εξετάσεις στον τομέα της πατάτας έδειξαν ότι σημειώθηκε πρόοδος.

Ζωοτροφές και ζωικά υποπροϊόντα (ΖΥΠ)

Στον τομέα αυτόν το ΓΤΚΘ πραγματοποίησε τριάντα εννέα εξετάσεις. Τα κύρια συμπεράσματα αυτών των εξετάσεων παρατίθενται κατωτέρω.

Ενώ η διαδικασία έγκρισης είναι πλήρης σε όλα τα κράτη μέλη για τις μεγαλύτερες εγκαταστάσεις παραγωγής ζωοτροφών για τις οποίες απαιτείται έγκριση, η καταχώριση των μικρότερων εγκαταστάσεων εξακολουθεί να είναι πολύ ελλιπής. Η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί την καταχώριση όλων των φορέων που δραστηριοποιούνται σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγής, της μεταποίησης, της αποθήκευσης, της μεταφοράς ή της διανομής ζωοτροφών.

Υπήρχαν συχνά προβλήματα όσον αφορά το σχεδιασμό και την εφαρμογή των διαδικασιών που βασίζονται στο σύστημα HACCP, σε συνδυασμό με έλλειψη πείρας των αρμόδιων αρχών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τα αξιολογεί.

Όσον αφορά τους ελέγχους των εισαγωγών, σε πολλές περιπτώσεις δεν προβλεπόταν μια προσέγγιση με γνώμονα την επικινδυνότητα, ενώ η συχνότητα των φυσικών ελέγχων για ορισμένα προϊόντα ήταν χαμηλή.

Υπάρχει δυνητικά κίνδυνος οι μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες, που περιέχονται στα οργανικά λιπάσματα και στα βελτιωτικά του εδάφους, να καταλήξουν σε ζωοτροφές. Οι εξετάσεις του ΓΤΚΘ έχουν διαπιστώσει ότι υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης των επίσημων ελέγχων όσον αφορά τα οργανικά λιπάσματα και τα βελτιωτικά του εδάφους, δεδομένου ότι οι έλεγχοι αυτοί ήταν μεν πολύ ικανοποιητικοί στις μονάδες παραγωγής, αλλά μη ικανοποιητικοί στην υπόλοιπη αλυσίδα εμπορίας και χρήσης. Στον επόμενο γύρο των εξετάσεων του ΓΤΚΘ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στους ελέγχους σε αυτό το τμήμα της αλυσίδας ζωοτροφών.

Υπήρξε σημαντική βελτίωση όσον αφορά τη χρήση των εμπορικών εγγράφων για τα ΖΥΠ, καθώς και της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των εν λόγω εγγράφων. Το ίδιο ισχύει για τη συλλογή, τη μεταφορά, την ταυτοποίηση και την τελική διάθεση των ΖΥΠ που, εκτός από τον τομέα της λιανικής πώλησης, είναι σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις.

Έλεγχοι των εισαγωγών τροφίμων ζωικής προέλευσης και ζώων

Πραγματοποιήθηκαν 30 εξετάσεις του ΓΤΚΘ σχετικά με τους ελέγχους των εισαγωγών και της διαμετακόμισης. Όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν ολοκληρωμένα επίσημα συστήματα για τους ελέγχους των εισαγωγών και, κατά κύριο λόγο, η λειτουργία τους είναι σωστή.

Συγκεκριμένα, η ανάπτυξη και η εφαρμογή ενός κοινού ηλεκτρονικού συστήματος για τις εισαγωγές στο TRACES έχει διευκολύνει και απλουστεύσει πολλές διαδικασίες των συνοριακών σταθμών ελέγχου και έχει βελτιώσει την επικοινωνία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την εισαγωγή και τη διαμετακόμιση. Έχει επίσης διευκολύνει την εποπτεία του τρόπου διεξαγωγής των εισαγωγών στην ΕΕ. Ωστόσο, το γεγονός ότι ορισμένα από τα κυριότερα κράτη μέλη εισαγωγής δεν χρησιμοποιούν πλήρως το σύστημα TRACES εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα.

Οι εξετάσεις εντόπισαν ορισμένα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν:

Οι ισχύουσες διατάξεις στον τομέα των ελέγχων σχετικά με τις μεταφορτώσεις των φορτίων καταγωγής μιας τρίτης χώρας κατά τη μεταφορά τους σε άλλη χώρα είναι πολύπλοκες και είναι δύσκολο να επιβληθούν στην πράξη, ιδίως όσον αφορά την ενημέρωση των αρμόδιων συνοριακών σταθμών ελέγχου, καθώς και τη

μεταπαρακολούθηση και την επαλήθευση της εξόδου εντός των απαιτούμενων χρονικών ορίων. Ενώ τα προβλήματα αυτά αφορούν το σύνολο των λιμένων, παρουσιάζονται συχνότερα στους μεγαλύτερους λιμένες στους οποίους πραγματοποιούνται οι περισσότερες από τις εν λόγω μεταφορτώσεις. Εν αναμονή επανεκτίμησης των ισχυόντων κανόνων, έχουν πραγματοποιηθεί μερικές τροποποιήσεις των ισχυουσών προθεσμιών και έχουν εκδοθεί κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό οι κανόνες να γίνουν πιο αποτελεσματικοί και να διευκολυνθεί η εφαρμογή τους.

Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των σχεδίων παρακολούθησης για τα εισαγόμενα φορτία στα κράτη μέλη. Η στρατηγική παρακολούθησης, τα επίπεδα δειγματοληψίας και το φάσμα προϊόντων και τόπων καταγωγής που ελέγχθηκαν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές.

Οι αρμόδιες αρχές δεν χρησιμοποιούν συστηματικά μέτρα επιβολής και κυρώσεις για τη βελτίωση της συμμόρφωσης σε τομείς όπως η κοινοποίηση των φορτίων πριν από την πραγματική τους άφιξη και η ορθή διεκπεραίωση των επίσημων εγγράφων.

Κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμάκων και προσμείξεις

Το ΓΤΚΘ διεξήγαγε 20 εξετάσεις για κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμάκων και προσμείξεις στα κράτη μέλη. Τα κύρια συμπεράσματα των εξετάσεων παρατίθενται κατωτέρω.

Τα εργαστήρια που διεξάγουν αναλύσεις στα περισσότερα κράτη μέλη είναι πλέον διαπιστευμένα σύμφωνα με το πρότυπο ISO 17025:2005, αλλά υπάρχουν μεγάλες διαφορές ως προς τον αριθμό των μεθόδων καταλοίπων που περιλαμβάνονται στο πεδίο της διαπίστευσης. Οι όροι και οι διαδικασίες διαπίστευσης των εν λόγω μεθόδων εξαρτώνται από την πολιτική των εθνικών οργανισμών διαπίστευσης. Εάν δέχονται «ευελιξία πεδίου» από τη στιγμή που πληρούνται τα αρχικά κριτήρια διαπίστευσης, το εργαστήριο μπορεί να προσθέτει συνδυασμούς ουσιών/υποστρωμάτων/ειδών σε μια ήδη διαπιστευμένη μέθοδο, χωρίς να ζητά κάθε φορά την έγκριση του φορέα διαπίστευσης. Αν οι εθνικοί οργανισμοί διαπίστευσης απαιτούν να ζητείται έγκριση για κάθε τέτοια επιπρόσθετη μέθοδο, δεδομένου ότι συνήθως η έγκριση ζητείται σε συνδυασμό με τους ετήσιους λογιστικούς ελέγχους, η διαδικασία είναι πολύ πιο αργή και συχνά πιο δαπανηρή για τα εργαστήρια.

Η απόφαση 2002/657/EK της Επιτροπής παρέχει στα επίσημα εργαστήρια καταλοίπων δεσμευτικές οδηγίες σχετικά με την επικύρωση των μεθόδων καταλοίπων. Αν και οι οδηγίες αυτές είναι χρονοβόρες και σχετικά πολύπλοκες, έχουν οδηγήσει στην εναρμόνιση των προσεγγίσεων όσον αφορά την επικύρωση στα κράτη μέλη, στην αύξηση της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων και στην παροχή κατευθύνσεων για τα εργαστήρια τρίτων χωρών για τα κατάλοιπα.

Τα άλογα που έχουν υποβληθεί σε θεραπεία με ορισμένα φάρμακα πρέπει να αποκλείονται με βεβαιότητα από την τροφική αλυσίδα για έξι μήνες (για ορισμένα φάρμακα) ή εφ' όρου ζωής. Αυτό προβλέπεται στο τμήμα ΙΧ του διαβατηρίου ιπποειδών που θα πρέπει να εκδίδεται για κάθε ίππο ηλικίας έξι περίπου μηνών στην ΕΕ. Αν και η προθεσμία καταχώρισης όλων των ίπων έχει παρέλθει, η εφαρμογή εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη σε πολλά κράτη μέλη. Στα περισσότερα κράτη μέλη τα διαβατήρια των ιπποειδών ζητούνται και ελέγχονται κατά τη σφαγή, αλλά ελάχιστα κράτη μέλη,

ίσως και κανένα, δεν έχουν πραγματοποιήσει ελέγχους όσον αφορά τη σχέση μεταξύ ορισμένων θεραπειών και των καταχωρίσεων στο τμήμα ΙΧ του διαβατηρίου.

Πληροφορίες για την τροφική αλυσίδα (ΠΤΑ) κατά τη σφαγή παρέχονται για όλα τα είδη στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, η ερμηνεία της νομοθεσίας ποικίλλει σημαντικά. Μερικά κράτη μέλη απαιτούν από τους ιδιοκτήτες/τους εκτροφείς να υποβάλλουν, στο πλαίσιο των πληροφοριών για την τροφική αλυσίδα, πληροφορίες για όλες τις θεραπείες στις οποίες υποβλήθηκε κάθε ζώο στη διάρκεια της ζωής του. Άλλα κράτη μέλη απαιτούν μόνο μια δήλωση σύμφωνα με την οποία τα ζώα δεν σφάζονται πριν από το τέλος της περιόδου αναμονής για ένα συγκεκριμένο φάρμακο.

3.3. Άλλες πηγές πληροφοριών για τους ελέγχους στα κράτη μέλη

Εκθέσεις εξειδικευμένες ανά τομέα

Οι διατάξεις της ενωσιακής νομοθεσίας για διάφορες πτυχές της ασφάλειας των τροφίμων, της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των φυτών επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση τακτικής υποβολής εκθέσεων σχετικά με ορισμένες ειδικές απαιτήσεις. Βάσει των εν λόγω εθνικών εκθέσεων, η Επιτροπή συντάσσει με τη σειρά της αρκετές τομεακές εκθέσεις που αποτυπώνουν την πρόοδο που έχει συντελεστεί ως προς την εφαρμογή ορισμένων πτυχών της νομοθεσίας της ΕΕ που εφαρμόζεται στην τροφική αλυσίδα, συμπεριλαμβανομένων σε ορισμένες περιπτώσεις συγκεκριμένων στοιχείων για τους επίσημους ελέγχους και τα αποτελέσματά τους στους οικείους τομείς.

Μεταξύ των σημαντικότερων τομεακών εκθέσεων περιλαμβάνονται εκθέσεις για τα εξής: παρακολούθηση και πραγματοποίηση δοκιμών σε μηρυκαστικά όσον αφορά την παρουσία μεταδοτικής σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας (ΜΣΕ)· τάσεις και προέλευση των ζωνοδόσων, ζωνοσογόνοι παράγοντες και εστίες τροφιμογενών λοιμώξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (έχει ανατεθεί στην EFSA)· ασθένειες των βοοειδών και των χοιροειδών που πρέπει να δηλώνονται υποχρεωτικά (στο πλαίσιο του ενδοενωσιακού εμπορίου)· ετήσια έκθεση παρακολούθησης των καταλοίπων φυτοφαρμάκων σε επίπεδο ΕΕ· και εκθέσεις των συνεδριάσεων της ειδικής ομάδας έργου για την εκκρίωση των ζωνοδόσων.

Στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης περιλαμβάνεται πίνακας των κυριότερων εκθέσεων που δημοσίευσε η Επιτροπή πέρυσι καθώς και των δικτυακών τους τόπων.

Συστήματα ταχείας ειδοποίησης και άλλα μέσα υποβολής στοιχείων

Τα υφιστάμενα συστήματα ταχείας ειδοποίησης για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών (RASFF), για τις ασθένειες των ζώων (ADNS) και των φυτών (Europhyt) συνιστούν σημαντικά εργαλεία για την ταχεία αντιμετώπιση έκτακτων περιπτώσεων και αναδυόμενων κινδύνων και πηγή πληροφοριών για τον τρόπο εμφάνισης των κινδύνων και εκδήλωσης των ασθενειών εντός της τροφικής αλυσίδας. Τα στοιχεία που παρέχουν μπορεί να συνιστούν σημαντικό δείκτη των αδυναμιών συμμόρφωσης σε σχέση με τα εγκεκριμένα πρότυπα ασφάλειας. Τα αναλυτικά αποτελέσματα από αυτά τα συστήματα ειδοποίησης για θέματα ασφάλειας των τροφίμων και ασθενειών των ζώων συνοψίζονται κάθε χρόνο στις ετήσιες εκθέσεις για το RASFF και το ADNS που δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο της Επιτροπής:

http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm
http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/adns/index_en.htm .

Για το Europhyt, το σύστημα ειδοποίησης όσον αφορά τις κατασχέσεις φορτίων για λόγους ασθένειας των φυτών, η Επιτροπή πρόκειται να θέσει σε λειτουργία δικτυακό τόπο που περιλαμβάνει τις μηνιαίες εκθέσεις κατάσχεσης.

Το TRACES, το σύστημα που επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για τους ελέγχους που διεξάγονται στα ζώα και τα ζωικά προϊόντα (για τα εγχώρια προϊόντα και τις εισαγωγές από τρίτες χώρες) είναι άλλη μια σημαντική πηγή στοιχείων, όχι μόνο για τον όγκο των μετακινήσεων των συγκεκριμένων προϊόντων αλλά και για τους επίσημους κτηνιατρικούς ελέγχους που διεξάγονται: http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/traces/index_en.htm.

Υποβολή εκθέσεων στις συνεδριάσεις της SCOFCAH

Εκθέσεις για τη λειτουργία των ελέγχων υποβάλλονται, επίσης, τακτικά από τα κράτη μέλη στις συνεδριάσεις της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων (SCOFCAH). Μπορεί να είναι εκθέσεις ρουτίνας για την επίπτωση και τον έλεγχο των τροφιμογενών νόσων, των ασθενειών των ζώων ή των ασθενειών των φυτών· ή μπορεί να αφορούν την εκδήλωση πρόσφατων εστιών και τα έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν άλλη μια σημαντική πηγή πληροφοριών για την Επιτροπή που τις χρησιμοποιεί για την αξιολόγηση της λειτουργίας των ελέγχων στα κράτη μέλη. Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή έχει υιοθετήσει την πρακτική να δημοσιεύει τα στοιχεία αυτά στο δικτυακό της τόπο μαζί με τα πρακτικά των αντίστοιχων συνεδριάσεων.

Επίσης, σε ορισμένους τομείς η Επιτροπή συνθέτει τις εκθέσεις αυτές όπως τις λαμβάνει από τα κράτη μέλη και τις καθιστά διαθέσιμες μέσω των πρακτικών της μόνιμης επιτροπής (στο δικτυακό τόπο:

http://ec.europa.eu/food/committees/regulatory/index_en.htm).

3.4. Μεταπαρακολούθηση και επιβολή από την Επιτροπή

Η διαρκής προσοχή και ο συντονισμός των μέτρων επιβολής εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση. Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις εξέτασης του ΓΤΚΘ αποτελούν σημαντική συμβολή για τον σκοπό αυτό. Εφαρμόζεται συστηματική μεταπαρακολούθηση αυτών των συστάσεων μέσα από ένα φάσμα δραστηριοτήτων.

Ζητείται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να υποβάλουν «σχέδιο δράσης» που περιγράφει πώς αντιμετωπίστηκαν ή πρόκειται να αντιμετωπιστούν οι συστάσεις. Στη συνέχεια, η Επιτροπή αξιολογεί το σχέδιο δράσης και συστηματικά παρακολουθεί την υλοποίηση όλων των εν λόγω δράσεων μέσω δραστηριοτήτων μεταπαρακολούθησης στις οποίες περιλαμβάνονται: α) γενικές εξετάσεις μεταπαρακολούθησης κατά τη διάρκεια των οποίων το ΓΤΚΘ και οι αρχές των κρατών μελών συνεδριάζουν για την επανεξέταση της προόδου που έχει συντελεστεί στο κράτος μέλος όσον αφορά όλες τις συστάσεις· β) επιτόπιες εξετάσεις μεταπαρακολούθησης για ειδικά ζητήματα, ή αιτήματα για γραπτές εκθέσεις όσον αφορά ειδικά ζητήματα· και γ) διμερείς συναντήσεις υψηλού επιπέδου για την αντιμετώπιση οριζόντιων ή επίμονων προβλημάτων.

Μια άλλη πηγή πληροφοριών που ενδέχεται να καταμαρτυρεί μη συμμόρφωση ή προβλήματα επιβολής είναι οι καταγγελίες από το κοινό ή από ΜΚΟ, η δε Επιτροπή μεριμνά ώστε να εξασφαλίζεται ότι αυτές προωθούνται και στα οικεία κράτη μέλη, με στόχο την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων.

Όσον αφορά τα άλλα εργαλεία, καθώς και κατά τη διετία 2009-2010, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το πιλοτικό πρόγραμμα της ΕΕ, που εφαρμόζεται σε 15 κράτη μέλη, σε εθελοντική βάση, από τον Απρίλιο του 2008 με στόχο την ταχύτερη και πληρέστερη ανταπόκριση σε ερωτήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο, δεδομένου ότι έχει ενισχύσει την επικοινωνία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών και έχει συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων επιβολής, χωρίς να χρειάζεται προσφυγή στις επίσημες διαδικασίες επί παραβάσει.

Ωστόσο, όταν οι αρμόδιες αρχές δεν λαμβάνουν ικανοποιητικά διορθωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση επίμονων προβλημάτων, και όταν οι μηχανισμοί που περιγράφονται ανωτέρω δεν καταλήγουν σε ικανοποιητική λύση ή σε επαρκή πρόοδο, η Επιτροπή μπορεί να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει, με στόχο την επίτευξη της συμμόρφωσης του κράτους μέλους.

Αυτό συνέβη σε τρεις προσφυγές κατά της Ελλάδας η οποία συστηματικά δεν συμμορφωνόταν με μια σειρά σημαντικών συνιστωσών της ενωσιακής νομοθεσίας για την ασφάλεια των τροφίμων. Το Δικαστήριο εξέδωσε τρεις καταδικαστικές αποφάσεις για την Ελλάδα λόγω παράλειψης εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα:

- Από τους ελέγχους του ΓΤΚΘ διαπιστώθηκαν μακροχρόνιες, θεμελιώδεις και συστηματικές αδυναμίες των επίσημων ελέγχων που πραγματοποίησε η Ελλάδα, οι οποίες οφείλονταν κυρίως σε έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού στις ελληνικές κτηνιατρικές υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, τόσο η κεντρική διοίκηση όσο και οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης δεν διενεργούσαν επίσημους ελέγχους με αποτελεσματικό και ουσιαστικό τρόπο. Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα των προσπαθειών που κατέβαλαν οι ελληνικές αρχές για την επίλυση των προβλημάτων αυτών δεν ήταν ικανοποιητικά⁷.

- Το Δικαστήριο επίσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν εφάρμοσε σωστά τις βασικές διατάξεις της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο⁸ και με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και στα σφαγεία⁹.

Επιπλέον, το 2010 η Επιτροπή εξέδωσε αιτιολογημένες γνώμες κατά της Ιταλίας και της Ισπανίας.

⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου της 23.4.2009 στην υπόθεση C-331/07.

⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου της 17.12.2009 στην υπόθεση C-248/08.

⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 10.9.2009 στην υπόθεση C-416/07.

- Στην περίπτωση της Ιταλίας, από τις εξετάσεις του ΓΤΚΘ διαπιστώθηκε ότι η ικανότητα των ιταλικών αρχών να τηρούν τις υποχρεώσεις τους βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ για την υγεία των φυτών εμποδίζεται από την έλλειψη προσωπικού. Ως εκ τούτου, η Ιταλία σε πολλές περιπτώσεις δεν συμμορφώθηκε με τις απαιτήσεις κοινοποίησης. Επιπροσθέτως, το πρόβλημα που εντοπίστηκε από το ΓΤΚΘ είχε ως αποτέλεσμα μια χρόνια αδυναμία των ιταλικών αρχών να διασφαλίζουν στενή, ταχεία, άμεση και ουσιαστική συνεργασία με την Επιτροπή.

- Στην περίπτωση της Ισπανίας, από τις εξετάσεις του ΓΤΚΘ διαπιστώθηκε ότι η Ισπανία δεν εφάρμοζε σωστά τις απαιτήσεις της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων αναφορικά με τα εξής: την αδειοδότηση των μεταφορέων, την έγκριση μεταφορικών μέσων, τον έλεγχο των ημερολογίων ταξιδιού, τους ελέγχους της καλής φυσικής κατάστασης των ζώων προς μεταφορά, τις επιθεωρήσεις και τις κυρώσεις.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις παραβάσεις περιλαμβάνονται στις ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, οι οποίες δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο της Επιτροπής: http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/infringements_annual_report_en.htm

4. Συμπεράσματα

Συνολικά, στα κράτη μέλη εξασφαλίζεται ικανοποιητικό επίπεδο εφαρμογής των επίσημων ελέγχων σε όλη την τροφική αλυσίδα, καθώς και τήρηση των κανόνων ασφάλειας των τροφίμων, υγείας των φυτών και των ζώων και καλής μεταχείρισης των ζώων. Παρόλο που υπάρχει περιθώριο για βελτίωση, έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των μέσων ελέγχου και των πόρων, καθώς και κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τον συντονισμό των ελέγχων σε όλους τους τομείς.

Οι επίσημοι έλεγχοι και τα νομοθετικά μέσα για τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς τους είναι βασικά χαρακτηριστικά της τροφικής αλυσίδας της ΕΕ. Επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να διενεργούν ελέγχους με βάση τον κίνδυνο, καθώς και να προσδιορίζουν τις ανεπάρκειες και να τις αντιμετωπίζουν εγκαίρως. Παρέχουν επίσης στις αρμόδιες αρχές μια ουσιαστική επισκόπηση της κατάστασης όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων και την υγεία.

Οι εκθέσεις των κρατών μελών παρέχουν τη διαβεβαίωση ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές αναλαμβάνουν με σοβαρότητα το ρόλο τους και ότι το επίπεδο των ικανοτήτων τους αυξάνει συνεχώς, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις εκθέσεις που συντάσσονται μετά τη διεξαγωγή των εξετάσεων από εμπειρογνώμονες της Επιτροπής.

Οι ειδικές επιτόπιες εξετάσεις που διενεργούνται από την Επιτροπή, καθώς και οι γενικές εξετάσεις μεταπαρακολούθησης που καλύπτουν όλους τους τομείς, έχουν ιδιαίτερη σημασία για την επισήμανση αδυναμιών που πρέπει να αντιμετωπιστούν και για την εξασφάλιση της λήψης διορθωτικών μέτρων.

Οι εν λόγω εκθέσεις εξέτασης της Επιτροπής, οι οποίες συμπληρώνουν τις δραστηριότητες ελέγχου των κρατών μελών, παρέχουν ένα ενισχυμένο σύστημα για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων ελέγχου στα κράτη μέλη.

Προκειμένου να παρέχονται εύλογες εγγυήσεις συμμόρφωσης με την ενωσιακή νομοθεσία, η Επιτροπή, όταν χρειάζεται, λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να επιτευχθούν βελτιώσεις στα συστήματα επίσημων ελέγχων και εσωτερικών ελέγχων στα κράτη μέλη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ, ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

Έκθεση	Νομική βάση	Δημοσίευση
<i>Ετήσια έκθεση για την παρακολούθηση και την πραγματοποίηση δοκιμών για τα μηρυκαστικά όσον αφορά την παρουσία μεταδοτικής σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας (ΜΣΕ) στην ΕΕ</i>	Άρθρο 6 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών	http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/tse_bse/monitoring_annual_reports_en.htm
<i>Συνοπτική έκθεση της ΕΕ για τις τάσεις και τις πηγές των ζωνοδόσων, τους ζωνοσογόνους παράγοντες και τις εστίες τροφιμογενών λοιμώξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση</i>	Άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την παρακολούθηση των ζωνοδόσων και των ζωνοσογόνων παραγόντων, για την τροποποίηση της απόφασης 90/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 92/117/ΕΟΚ του Συμβουλίου [Ανατίθεται στην ΕΑΑΤ, η οποία και την επεξεργάζεται σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC)]	http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/2090.pdf
<i>Ετήσια έκθεση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα</i>	Άρθρο 50 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και	http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/rasff_publicati

<i>τρόφιμα και τις ζωοτροφές (RASFF)</i>	απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων	ons_en.htm
--	--	----------------------------

Έκθεση	Νομική βάση	Δημοσίευση
Ετήσια έκθεση παρακολούθησης των καταλοίπων φυτοφαρμάκων σε επίπεδο ΕΕ	Άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2005, για τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων μέσα ή πάνω στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές φυσιικής και ζωικής προέλευσης και για την τροποποίηση της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου (Ανατίθεται στην ΕΕΑΤ)	http://ec.europa.eu/food/fvo/specialreports/pesticides_index_en.htm http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1646.htm
Ετήσια έκθεση για την ακτινοβόληση των τροφίμων	Άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία	http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/irradiation/index_en.htm
Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων παρακολούθησης των καταλοίπων στα κράτη μέλη	Άρθρο 8 της οδηγίας 96/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1996, περί λήψεως μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους και καταργήσεως των οδηγιών 85/358/ΕΟΚ και 86/469/ΕΟΚ και των αποφάσεων 89/187/ΕΟΚ και 91/664/ΕΟΚ	http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/residues/control_en.htm

Έκθεση	Νομική βάση	Δημοσίευση
<i>Ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής για την επιτήρηση της γρίπης των πτηνών στα πουλερικά και τα άγρια πτηνά από τα κράτη μέλη</i>	Άρθρο 19.1 παράγραφος 1 της απόφασης 2006/875/ΕΚ της Επιτροπής και άρθρο 9.1 της απόφασης 2006/876/ΕΚ της Επιτροπής για την έγκριση προγραμμάτων για την εκρίζωση και την επιτήρηση ασθενειών των ζώων, ορισμένων ΜΣΕ και για την πρόληψη ζωνοόσων, τα οποία υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη και από τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία για το έτος 2007.	http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/controlmeasures/avian/eu_resp_surveillance_en.htm
<i>Εκθέσεις από τις συνεδριάσεις υποομάδων εμπειρογνομόνων (βρουκέλωση βοοειδών, βρουκέλωση αιγοπροβάτων, φυματίωση των βοοειδών και λύσσα) της ειδικής ομάδας έργου για την παρακολούθηση της εκρίζωσης των νόσων στα κράτη μέλη.</i>	Η ειδική ομάδα έργου δημιουργήθηκε το 2000 στο πλαίσιο των ενεργειών που προβλέπονται στο Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής για την ασφάλεια των τροφίμων.	http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/eradication/taskforce_en.htm

Έκθεση	Νομική βάση	Δημοσίευση
<p><i>Ετήσια σύνοψη των στοιχείων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη για τις εισαγωγές προϊόντων ζωικής προέλευσης για προσωπική κατανάλωση, στην οποία συνοψίζονται οι σχετικές πληροφορίες για τα μέτρα που ελήφθησαν για την προβολή και την επιβολή των κανόνων που ορίζει ο κανονισμός και για τα αποτελέσματα των μέτρων αυτών</i></p>	<p>Άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 206/2009/ΕΚ της Επιτροπής [με το οποίο καταργείται το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 745/2004 της Επιτροπής] για θέσπιση μέτρων σε σχέση με τις εισαγωγές προϊόντων ζωικής προέλευσης για προσωπική κατανάλωση</p>	<p>http://ec.europa.eu/food/animal/animalproducts/personal_imports/sum_personal_imports_2005_2007_final.pdf</p>
<p><i>Καλή μεταχείριση των ζώων: κανονισμός για τη μεταφορά</i></p>	<p>Άρθρο 27 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2005 του Συμβουλίου για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες και για την τροποποίηση των οδηγιών 64/432/ΕΟΚ και 93/119/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/97</p>	<p>http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/transport/inspections_reports_reg_1_2005_en.htm</p>